

**UCHWAŁA NR XIII/94/2015
RADY MIEJSKIEJ W STĄPORKOWIE**

z dnia 30 grudnia 2015r

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków na lata 2016-2025

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku poz. 1515 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku poz. 163 z późn. zm.) – Rada Miejska w Stąporkowie, uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków na lata 2016-2025, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Stąporkowa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Stąporkowie

Jacek Kołodziej

Przygotowała:

dn. 07.12.2015r. Małgorzata Gołębiowska

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Realizacja założeń strategii ma również na celu współpracę wielu różnych instytucji i organizacji pozarządowych oraz wspólną realizację zadań z zakresu zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym na terenie Gminy.

**Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych dla Gminy Stąporków
na lata 2016-2025**

Stąporków, 2015 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Część wprowadzająca	5
I.1. Zgodność z dokumentami krajowymi i regionalnymi	6
I.2. Metodyka opracowania	13
II. Część Diagnostyczno-analityczna	15
II.1. Informacje ogólne o gminie	15
II.2. Demografia.....	16
II.3. Oświata	25
II.4. Ochrona zdrowia	30
II.5. Kultura i sport.....	31
II.6. Warunki i zasoby mieszkaniowe.....	36
II.7. Lokalny rynek pracy	38
II.8. Pomoc społeczna	44
II.8.1. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze	52
II.8.2. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	57
II.8.3. Stypendia szkolne	58
II.9. Organizacje pozarządowe	58
III. Lokalne problemy społeczne.....	60
III.1. Bezrobocie.....	60
III.2. Alkoholizm.....	63
III.3. Bezpieczeństwo publiczne	66
III.4. Bezdomność	66
III.5. Sytuacja osób niepełnosprawnych	67
III.6. Sytuacja osób starszych	70
III.7. Ubóstwo.....	71
III.8. Przemoc w rodzinie	74
III.9. Problemy opiekuńczo-wychowawcze.....	78
III.10. Narkomania.....	79
III.11. Analiza SWOT	81
IV. Część programowa	84
IV.1. Misja Gminy	84
IV.2. Cele Strategiczne i Operacyjne.....	84

IV.3. Kierunki działań	87
IV.4. Źródła finansowania	94
IV.5. Koordynator	95
IV.6. Monitoring	95
Spis tabel.....	97
Spis wykresów.....	98

Wstęp

Obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych nakłada na gminę art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, oraz doprowadzić do ich integracji społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej, na terenie gminy w latach 2016–2025.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, oświaty, kultury, służby zdrowia, policji, przedstawiciele mieszkańców oraz organizacji pozarządowych. Konsultacje miały miejsce na każdym etapie prac nad dokumentem (diagnoza-->analiza SWOT-->Programowanie). Ostateczny kształt dokumentowi nadał zespół Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przy wsparciu eksperta zewnętrznego.

Strategia ma charakter otwarty, zawiera w sobie założenie ciągłego doskonalenia zawartych w niej zapisów, modyfikacji kierunków działań oraz sposobów realizacji założonych celów. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej dla których stanowi potencjalne

uzasadnienie. Uzupelnieniem środków gminnych stanowi aktywna współpraca z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają dodatkowe możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące Gminy Stąporków oraz specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych oraz identyfikacji mocnych i słabych stron a także szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Uzupelnieniem części diagnostycznej jest opis lokalnych problemów społecznych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

I. Część wprowadzająca

Dokument mający duży wpływ na kreowanie rzeczywistości społecznej powinien być oparty na wartościach i zasadach polityki społecznej, czyli doktrynach i normach działania, którymi to właśnie powinny się kierować podmioty polityki społecznej przy realizacji postawionych celów. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. Zasada przezorności – bezpieczeństwo socjalne jednostki nie powinno być efektem tylko i wyłącznie świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać także z odpowiedzialności za przyszłość własną oraz rodziny.
2. Zasada pomocniczości – w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
3. Zasada samorządności – wyraża się poprzez organizację życia społecznego w sposób gwarantujący prawo do aktywnego udziału jednostkom i grupom w istniejących instytucjach społecznych oraz do tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
4. Zasada wielosektorowości - polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.
5. Zasada samopomocy – opiera się na istnieniu i rozwoju wzajemnej pomocy ludzi, którzy zmagają się z podobnymi problemami życiowymi, zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
6. Zasada solidarności społecznej – oznacza wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
7. Zasada partycypacji – określa taką organizację życia społecznego, która umożliwia jednostkom realizację swoich ról społecznych, a grupom pozwala zająć równoprawne z innymi grupami miejsce w społeczeństwie.

8. Zasada dobra wspólnego - przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najuboższych;
- prowadzenie bieżących działań ostonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

I.1. Zgodność z dokumentami krajowymi i regionalnymi

Opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków na lata 2016-2025 opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi. Najważniejszym aktem prawnym państwa polskiego oraz fundamentem państwa i systemu prawnego jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. To ona określa podstawowe prawa i wolności obywatelskie, a także gwarantuje poszanowanie praw osobistych, politycznych, ekonomicznych oraz socjalnych. Szczególną ochroną obejmuje dobro rodziny. Konstytucja Rzeczypospolitej Polski mówi, że wszyscy obywatele są równi wobec prawa i obowiązków. Mają prawo do równego ich traktowania i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Oznacza to również, że pomoc społeczna powinna wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiać im życie w warunkach odpowiednich godności człowieka.

Ustawa o pomocy społecznej

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz.163 ze zm.) definiuje pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji

życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia zasoby i możliwości. Ustawa o pomocy społecznej określa zadania w zakresie pomocy społecznej, organizację pomocy, rodzaje świadczeń, a także zasady i tryb ich udzielania. Określa również materialno-prawne przesłanki udzielania świadczeń z pomocy społecznej z tytułu:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
10. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo wychowawcze;
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
13. alkoholizmu lub narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.) kładzie szczególny nacisk na edukację oraz aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem.

Ustawa o spółdzielniach socjalnych

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 651 z późn. zm.) kompleksowo reguluje kwestię funkcjonowania spółdzielni socjalnej. W myśl cytowanej ustawy spółdzielnia socjalna to forma prawna podmiotu łączącego w sobie cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej, mająca umożliwić jej członkom, którymi muszą być w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, powrót do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy. Spółdzielnia socjalna, jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015r., poz. 114 z późn. zm.) reguluje przyznawanie i wypłatę świadczeń. Świadczenia przyznawane zgodnie z powyższą Ustawą są w całości finansowane ze środków budżetu państwa. W myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych istnieje jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze tj. zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek dla opiekuna i specjalny zasiłek opiekuńczy, oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Według ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Ochronę mają zapewnić organy administracji rządowej, samorządowej, instytucje do tego powołane oraz stowarzyszenia, fundacje, związki wyznaniowe, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy, ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

1. Promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym.
2. Zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.
3. Kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.) jest szczególnie ważnym aktem z punktu widzenia funkcjonowania organizacji pozarządowych w Polsce. Reguluje prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, tryb, zasady i formy zlecenia realizacji zadań publicznych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym, uzyskiwanie przez organizacje statusu organizacji pożytku publicznego oraz nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz kwestie dotyczące konsultowania projektów dokumentów. Ustawa szczegółowo reguluje:

1. Prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego).

2. Uzyskanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego).
3. Nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego.
4. Wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.) powierza gminie najwięcej kompetencji i zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz wychowaniu w trzeźwości jako jednostce administracyjnej będącej najbliższej społeczeństwa lokalnego. Do zadań tych należy:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390.) określa następujące zadania gminy w tym obszarze:

- Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie ma za zadanie diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą. Zespół Interdyscyplinarny i funkcjonujące grupy robocze realizują swoje cele m.in. poprzez opracowywanie i realizację indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015r., poz. 332 z późn. zm.), nakłada nowe obowiązki na administrację publiczną. W myśl powyższej ustawy obowiązkiem gminy jest zapewnienie wsparcia rodzinie z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie:

- a. pracy z rodziną np. konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacje, pomoc prawna, a także pomoc ze strony asystenta rodziny,

- b. pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci poprzez placówkę wsparcia dziennego oraz rodzinę wspierającą.

Szczegółowe zadania gminy zostały określone w art. 176 ustawy i należą do nich:

- 1) opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- 4) finansowanie:
 - a. kosztów szkoleń dla rodzin wspierających
 - b. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny
 - c. kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ustawie,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w ustawie.

Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017

Celem strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i praktyczna realizacja wyznaczonych założeń rozwiązywania problemów społecznych w regionie świętokrzyskim. Strategia polityki społecznej jest długofalową koncepcją działania w zakresie polityki społecznej, która zawiera założenia strategiczne w postaci celów wynikających z sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb mieszkańców oraz uwarunkowań zewnętrznych. Głównym celem zawartym w Świętokrzyskim Programie Pomocy Społecznej jest zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji społecznej poprzez:

- Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego
- Wsparcie rozwoju usług socjalnych i edukacyjnych dla osób starszych
- Rozwój systemu opieki i wsparcia nad dzieckiem i rodziną
- Inspirowanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej
- Upowszechnienie nowych metod i standardów pracy socjalnej poprzez kształcenie i szkolenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej.

I.2. Metodyka opracowania

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powierzono ekspertom Świętokrzyskiego Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Dokument został wypracowany metodą ekspercko-partnerską, co umożliwiło udział lokalnej społeczności na każdym etapie budowania Strategii, zaczynając od diagnozy i na części programowej kończąc. W procesie tworzenia strategii przeprowadzono następujące działania:

- diagnozę i identyfikację podstawowych problemów społecznych mieszkańców gminy,
- analizę silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń polityki społecznej w gminie,

- ustalenie celów strategicznych, szczegółowych oraz zadań niezbędnych do ich realizacji,
- konsultacje społeczne diagnozy, analizy SWOT oraz działań w formie spotkań z przedstawicielami mieszkańców, instytucji z terenu gminy oraz organizacji pozarządowych

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Urzędu Miejskiego w Stąporkowie, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie, Zespołu Obsługi Szkół w Stąporkowie, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Końskich, Komendy Powiatowej Policji w Końskich oraz instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Przygotowując strategię polityki społecznej na obszarze gminy uwzględniono m.in. dane dotyczące demografii i stopy bezrobocia. Informacje takie pozwalają przewidzieć zmiany zachodzące wśród mieszkańców gminy, przekładają się także na kierunek polityki społecznej.

W ramach warsztatów wypracowano analizę SWOT, sformułowano misję oraz zaplanowano cele i kierunki działań, które stanowią podstawę rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych oraz służą podnoszeniu jakości i poziomu życia mieszkańców.

Celem konsultacji społecznych było zdiagnozowanie obecnej sytuacji społecznej gminy, poprzez wskazanie największych problemów, które następnie należało uwzględnić podczas prac nad strategią. Konsultacje społeczne są niezwykle istotnym elementem każdego procesu planowania strategicznego, pozwalającym na wypowiedzenie się społeczności lokalnej. Dodatkowo podczas kolejnych spotkań konsultacyjnych, w których udział brali przedstawiciele instytucji publicznych (Urzędu Miejskiego, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Policji, szkół), organizacji pozarządowych oraz mieszkańców, omówione zostały kluczowe inicjatywy, jakie powinny znaleźć się w ostatecznej wersji strategii, aby w pełni wykorzystać potencjał Gminy Stąporków w najbliższym okresie programowania.

II. Część Diagnostyczno-analityczna

II.1. Informacje ogólne o gminie

Gmina Stąporków leży w północnej części województwa świętokrzyskiego w powiecie koneckim. Dokładne położenie gminy określają współrzędne geograficzne punktów skrajnych.

- Północ - 51° 14' 52" φ N
- Południe - 51° 02' 57" φ N
- Wschód - 20° 42' 18" λ E
- Zachód - 20° 27' 36" λ E.

Przez Stąporków przebiega droga krajowa numer 74. Jest to główna oś komunikacyjna całej gminy. Stąporków posiada również kilka lokalnych połączeń z najbliższymi miastami i miejscowościami regionu. Większą rolę odgrywają drogi do Kielc (przez Mniów), do Szydłowca (przez Niektań) oraz do Przysuchy (przez Niektań, Boków). Gmina leży na obszarze Staropolskiego Okręgu Przemysłowego.

Na sieć osadniczą Gminy Stąporków składa się 35 sołectw:

- Sołectwo Adamek;
- Sołectwo Bień;
- Sołectwo Błaszaków;
- Sołectwo Błotnica;
- Sołectwo Boków;
- Sołectwo Czarna;
- Sołectwo Czarniecka Góra;
- Sołectwo Duraczów;
- Sołectwo Furmanów;
- Sołectwo Gosań;
- Sołectwo Grzybów;
- Sołectwo Gustawów

- Sołectwo Hucisko;
- Sołectwo Janów;
- Sołectwo Kamienna Wola;
- Sołectwo Komorów;
- Sołectwo Kozia Wola;
- Sołectwo Krasna;
- Sołectwo Lelitków;
- Sołectwo Luta;
- Sołectwo Modrzewina;
- Sołectwo Mokra;
- Sołectwo Nadziejów;
- Sołectwo Niektań Mały;
- Sołectwo Niektań Wielki;
- Sołectwo Odrowąż;
- Sołectwo Pardołów;
- Sołectwo Piasek;
- Sołectwo Smarków;
- Sołectwo Świerczów;
- Sołectwo Wąglów;
- Sołectwo Wielka Wieś;
- Sołectwo Włochów;
- Sołectwo Wólka Plebańska;
- Sołectwo Wólka Zychowa.

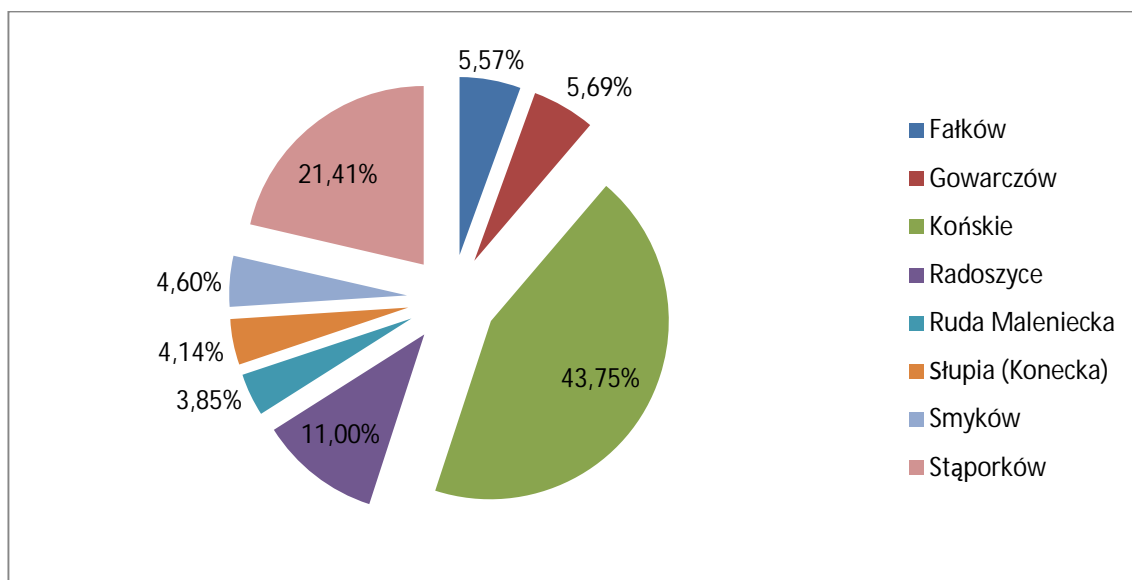
II.2. Demografia

Jednym z warunków rozwoju gminy jest stały wzrost potencjału ludzkiego. Gminy rywalizują o niego poprzez pozyskiwanie nowych mieszkańców, głównie młodych i z wysokimi kwalifikacjami, co z jednej strony pozwoli na budowanie lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego oraz przyczyni się do „spowolnienia” starzenia się lokalnego społeczeństwa i „odsunięcie” w czasie działań skierowanych w stronę

problemów ludzi starszych, z drugiej – stanowi źródło potencjalnych przyszłych dochodów gminy.

Gmina Stąporków jest drugą pod względem liczby ludności gminą w powiecie koneckim. Niemal co piąta osoba z powiatu zamieszkuje Gminę Stąporków, co obrazuje poniższy wykres.

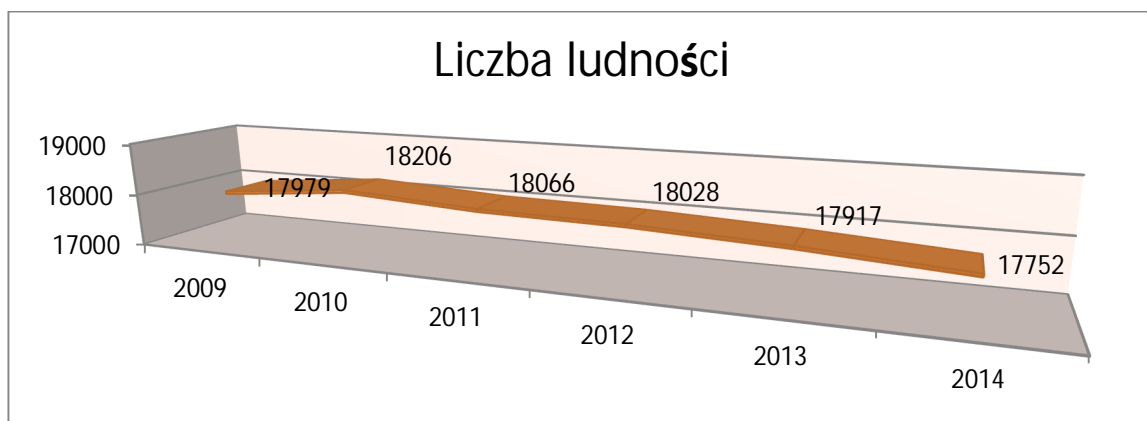
Wykres 1 Udział populacji gmin w populacji powiatu koneckiego (2014).

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku Gminę Stąporków zamieszkiwało 17752 mieszkańców, z czego 5947 (33,5%) w mieście, a 11805 (66,5%) na terenach wiejskich. Od 2010 roku ma miejsce stały nieznaczny spadek liczby ludności w gminie. W okresie tym populacja gminy zmniejszyła się o 2,5%.

Wykres 2 Ludność Gminy Stąporków w latach 2009-2014.

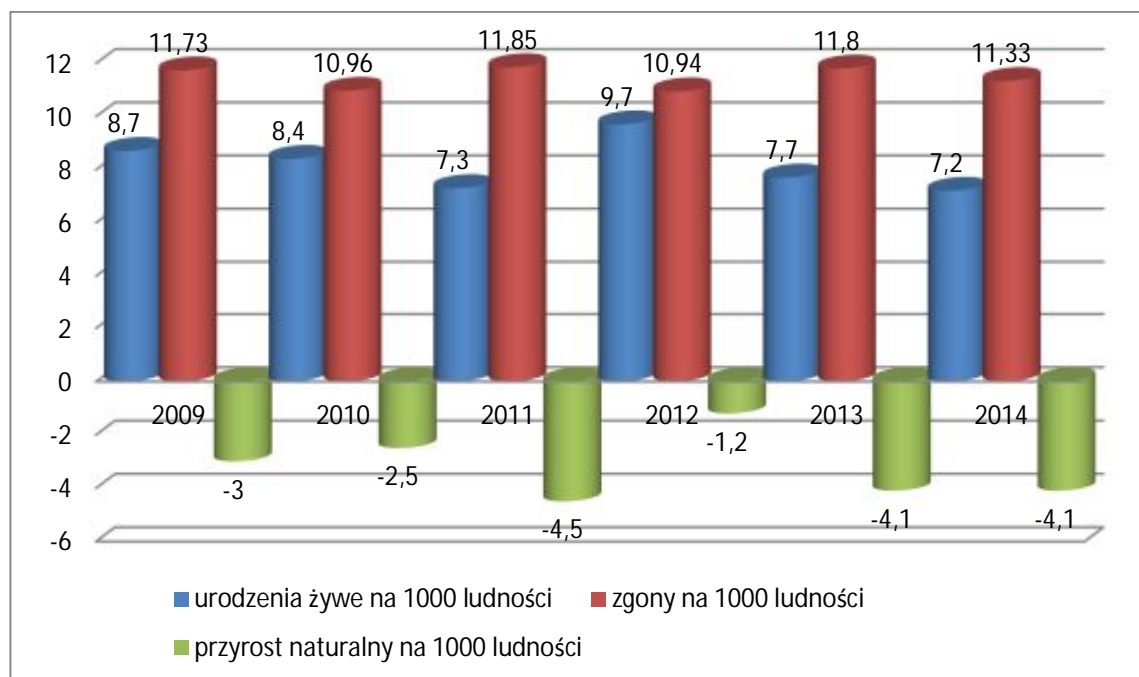

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Prognoza Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatów i miast na prawach powiatu przewiduje ciągły spadek liczby ludności powiatu koneckiego do roku 2050. Według tej prognozy, w 2050 roku powiat konecki zamieszkiwać będzie 60614 osób, czyli o niemal 27% mniej niż obecnie. Wiążąc liczbę mieszkańców gminy z liczbą mieszkańców powiatu możemy również założyć zmniejszenie populacji gminy. Prognozując stały spadek populacji gminy na obecnym poziomie, czyli ok. 0,6% na rok, w 2050 roku w Gminie Stąporków powinno mieszkać 13492 mieszkańców.

Zmniejszająca się liczba mieszkańców spowodowana jest między innymi ujemnym przyrostem naturalnym oraz saldem migracji.

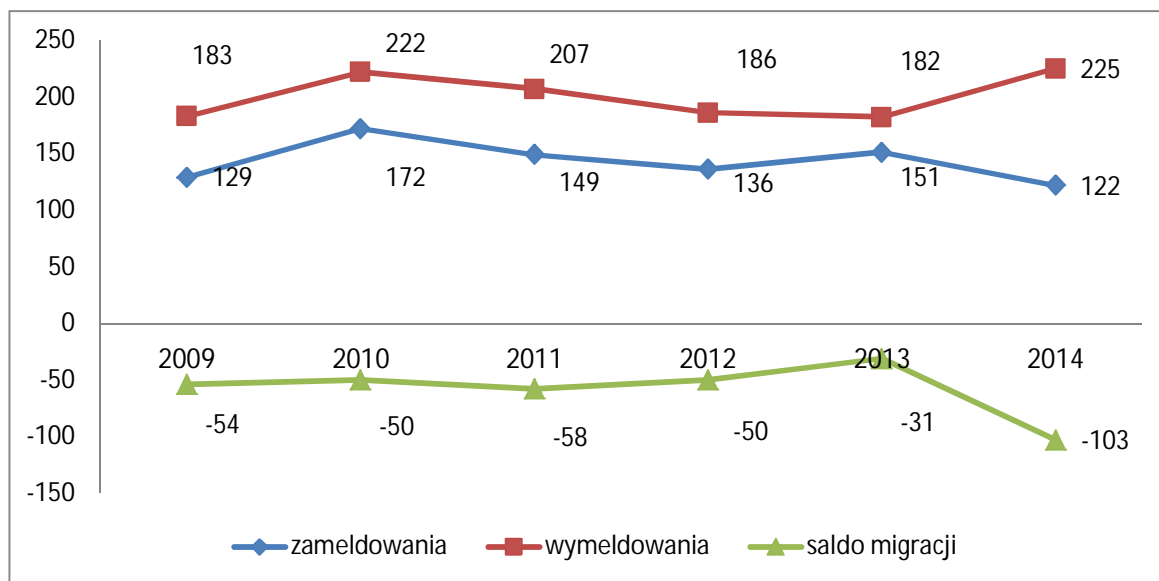
Wykres 3 Saldo migracji w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika z powyższego wykresu w całym analizowanym okresie w Gminie Stąporków utrzymywał się ujemny przyrost naturalny, czyli liczba zgonów przewyższała liczbę narodzeni. W 2014 roku na każdy 1000 mieszkańców przyrost naturalny wynosił -4,1. Sytuacją pożądaną w gminie byłoby zniwelowanie ujemnego przyrostu naturalnego napływem ludności z zewnątrz, w szczególności osób w wieku produkcyjnym. Niestety jak już wspomniano wcześniej w Gminie Stąporków w latach 2009-2014 utrzymywało się ujemne saldo migracji.

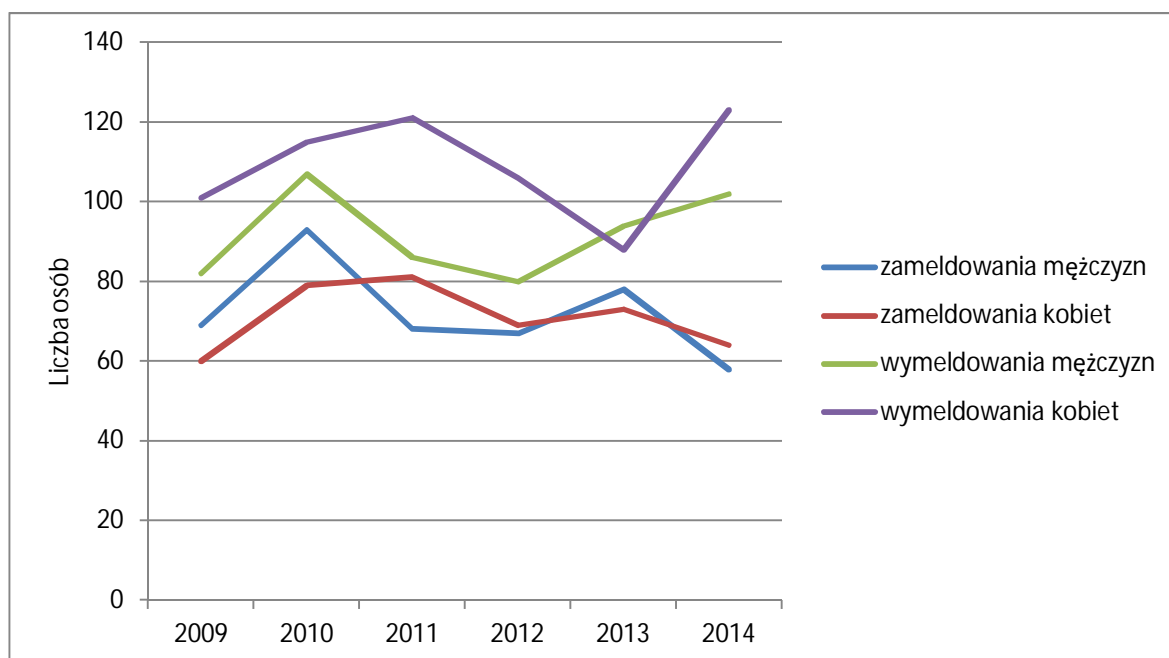
Wykres 4 Saldo migracji w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2014 roku różnica między osobami wymeldowanymi a zameldowanymi wyniosła 103 osoby. W poprzednich latach różnica ta była zdecydowanie mniejsza. Jako osoby bardziej mobilne należy wskazać kobiety, które to częściej decydowały się na wyjazd bądź przyjazd do gminy.

Wykres 5 Migracje w podziale na płeć w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ruch wędrowni mieszkańców nadal wskazuje na przemieszczenia ludności poza miasto do innych ośrodków miejskich. W 2014 roku ten kierunek wybrało 120

mieszkańców, na wyprowadzkę na wieś zdecydowało się 99 osób, a za granicę wymeldowało się 6 osób. Również wśród przybywających do gminy dominowały osoby przeprowadzające się z innego miasta.

Tabela 1 Kierunki migracji w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zameldowania z miast	72	110	91	96	87	76
zameldowania ze wsi	49	55	54	35	60	44
zameldowania z zagranicy	8	7	4	5	4	2
wymeldowania do miast	106	120	129	97	91	120
wymeldowania na wieś	76	101	78	89	81	99
wymeldowania za granicę	1	1	0	0	10	6

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Obecnie na 1km² w gminie przypada 77 mieszkańców. Ze względu na znaczną powierzchnię gminy należy rozróżnić obszar wiejski oraz obszar miasta. W Stąporkowie gęstość zaludnienia wynosi 544 osób na km², natomiast na pozostałym obszarze jedynie 53 osoby. Gęstość zaludnienia na tle pozostałych gmin powiatu koneckiego przedstawia poniższa tabela.

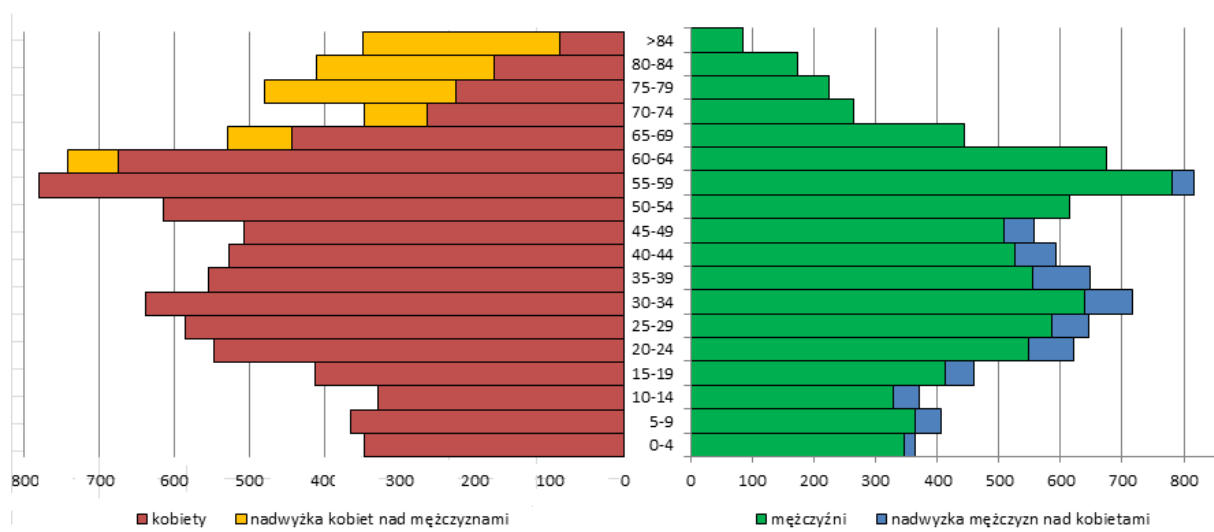
Tabela 2 Gęstość zaludnienia w gminach powiatu koneckiego.

	ludność na 1 km ²
Powiat konecki	73
Fałków	35
Gowarczów	47
Końskie	145
Radoszyce	62
Ruda Maleniecka	29
Stupia (Konecka)	32
Smyków	61
Stąporków	77

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W przypadku analizy demograficznej należy wziąć pod uwagę również czynniki jakościowe. Współczynnik feminizacji w 2014 roku wyniósł 104, czyli na każde 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety. Uzupełnieniem obrazu statystycznego jest piramida wieku GUS.

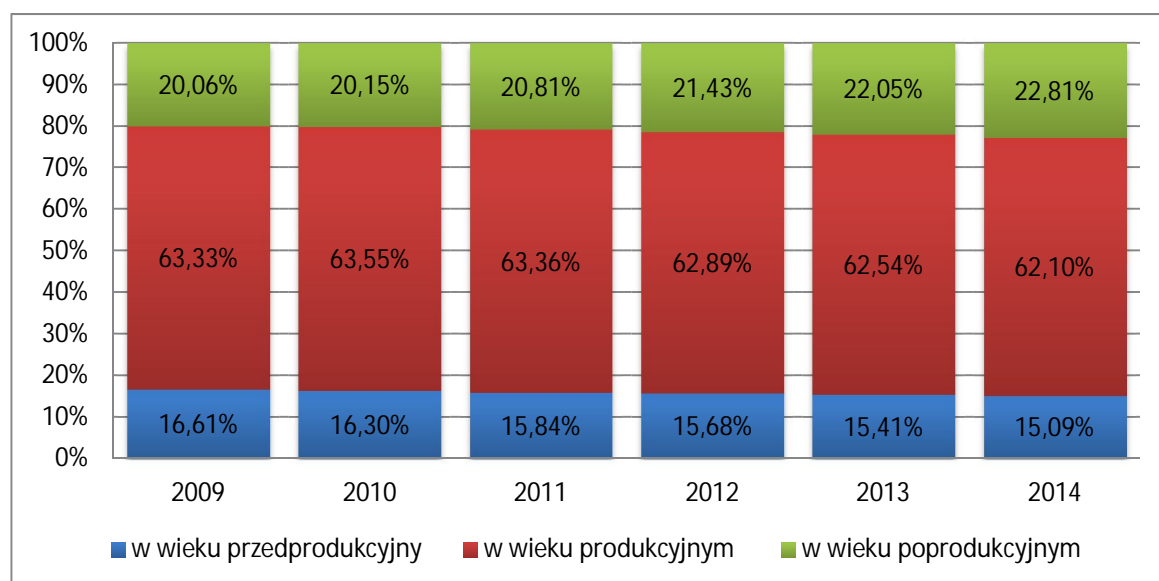
Wykres 6 Piramida wieku Gminy Stąporków (2014 r.).

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika z piramidy wieku w Gminie Stąporków można rozróżnić dwie tendencje związane ze strukturą wieku mieszkańców. Wśród populacji gminy do 60 roku życia przeważają mężczyźni, natomiast po tym okresie zauważalna jest przewaga kobiet. Wśród osób, które nie ukończyły 60 lat, przewaga mężczyzn wynosi łącznie 541 osób. Po tym okresie uwidacznia się statystycznie dłuższe życie kobiet. W ostatniej grupie wiekowej, czyli wśród osób powyżej 84 roku życia na jednego mężczyznę przypadają aż cztery kobiety.

Wykres 7 Ludność Gminy Stąporków według ekonomicznych grup wieku w latach 2009-2014.

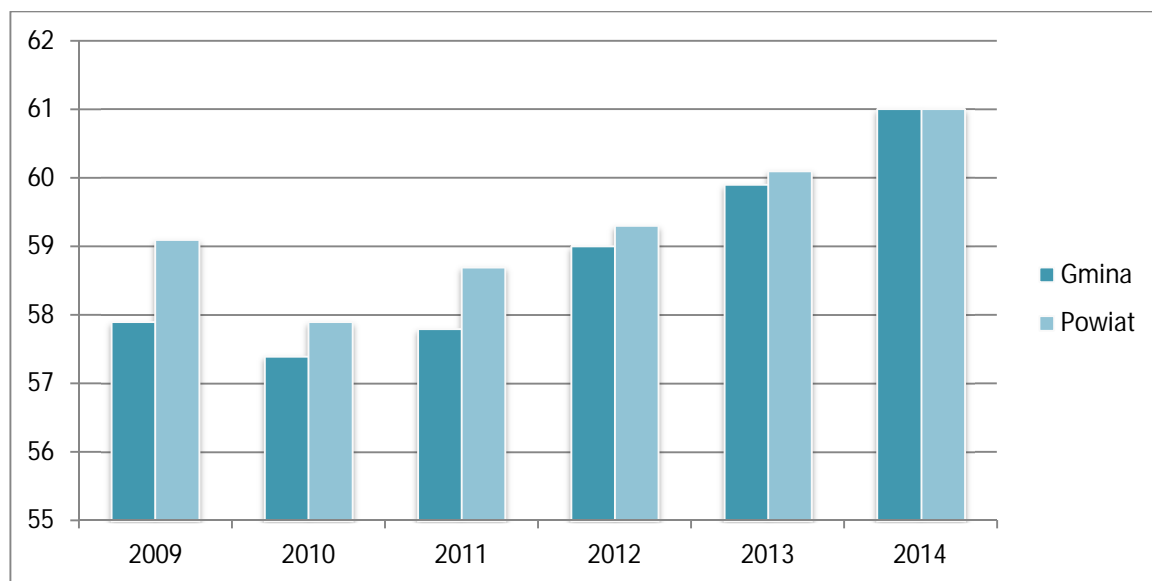

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ważnym elementem struktury demograficznej ludności, który ma wpływ na przebieg procesów demograficznych, jest wiek ludności, przekładający się na odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Gminę Stąporków cechuje przewagą osób w wieku produkcyjnym, jednak należy zwrócić szczególną uwagę na to, iż przewaga tej grupy z każdym kolejnym rokiem maleje.

Począwszy od 2011 roku spada odsetek osób w wieku produkcyjnym w stosunku do całkowitej populacji gminy. W 2014 roku wskaźnik ten, zarówno dla Gminy Stąporków jak i dla powiatu koneckiego wynosił 62,10%. Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, należy zauważyć iż zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejsza się w wieku przedprodukcyjnym. Zestawiając tę informację z wcześniejszą prognozą liczby ludności gminy, wyłania się niebezpieczny trend mocno „starzejącego się” społeczeństwa. Korzystając z prognozy liczby ludności Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatu koneckiego, możemy założyć, że w Gminie Stąporków do 2050 roku, udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie z obecnych 22,81% do około 34%. Oznacza to, że wskaźnik obciążenia demograficznego, który informuje nas ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym (im mniej tym lepiej) wzrośnie z obecnych 61 do 84.

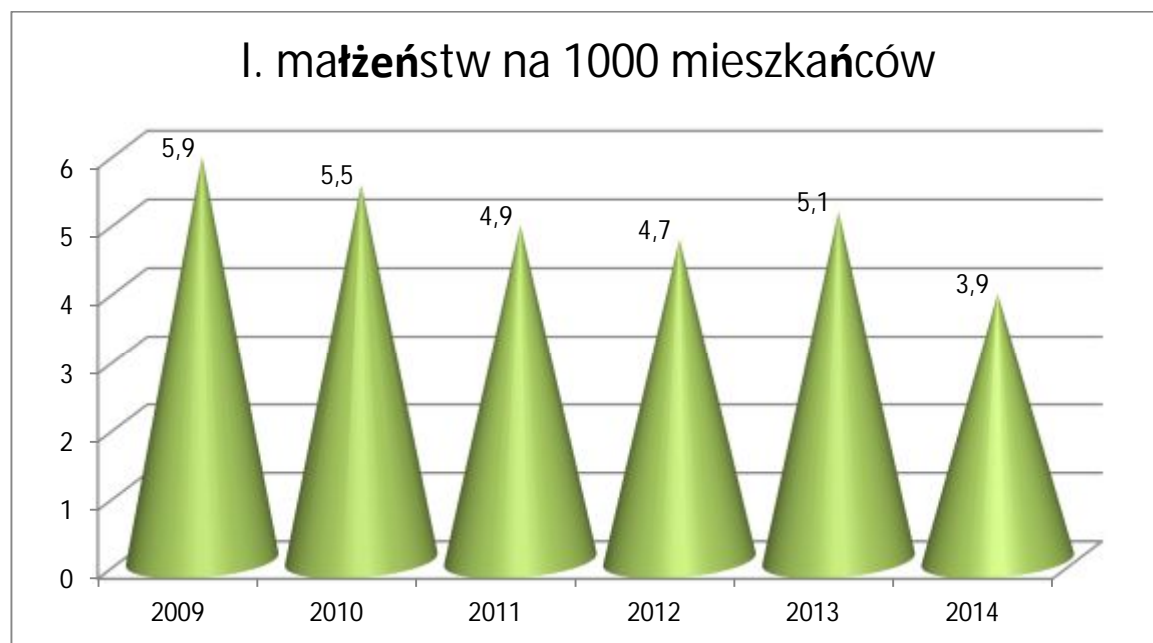
Wykres 8 Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Stąporków oraz powiatu koneckiego w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Starzejące się społeczeństwo jest problemem nie tylko ogólnopolskim, ale również europejskim. Wpływ na to ma wiele czynników. Jednym z nich jest coraz mniejsza liczba narodzin. Główną komórką społeczną w Polsce, pomimo zmieniającego się wzorca rodziny oraz rosnącej liczby związków nieformalnych jest małżeństwo, które niezmiennie ma olbrzymi wpływ na prężność demograficzną lub jej brak.

Wykres 9 Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W porównaniu z 2009 rokiem, nastąpił znaczny spadek liczby zawartych małżeństw. W 2014 roku na każdy 1000 mieszkańców gminy zawarto prawie cztery związki małżeńskie, gdzie pięć lat wcześniej tych związków zawierano niemal sześć. Wśród przyczyn malejącej liczby małżeństw należy wskazać:

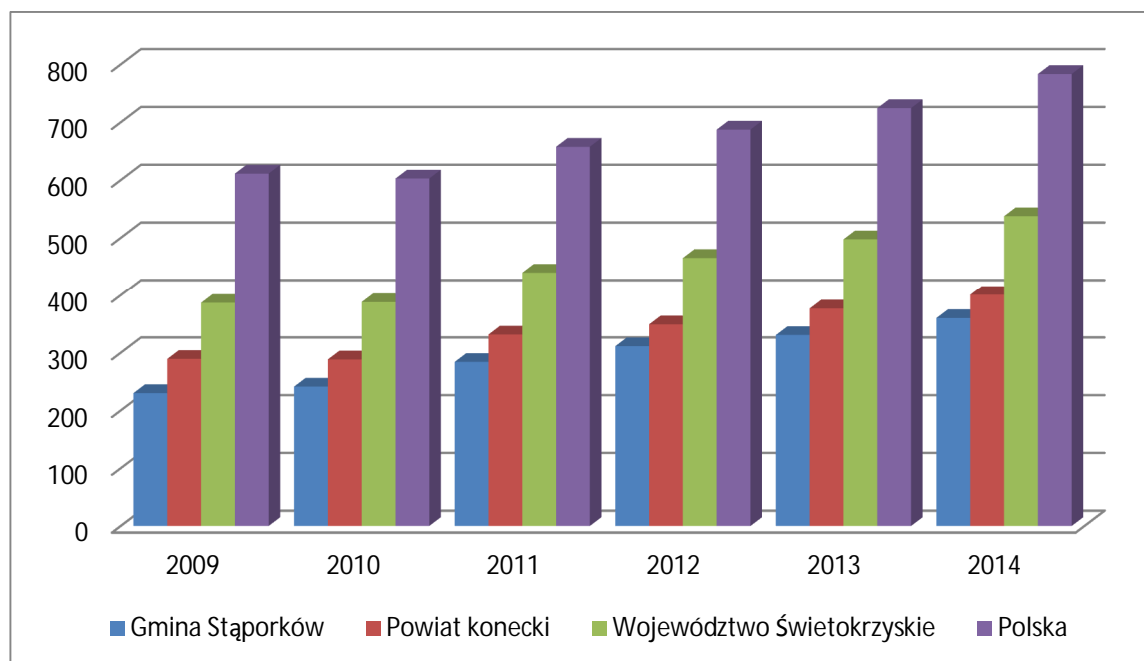
- niż demograficzny,
- emigracja ludzi młodych,
- zachodzące przemiany obyczajowe.

To właśnie w małżeństwach rodzi się najwięcej dzieci (według danych GUS, odsetek urodzeń pozamałżeńskich wynosi ok 23%), dlatego też zmiany w zakresie urodzeń to efekt wyboru, jakiego dokonują ludzie młodzi, decydując się najpierw na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, a dopiero potem na założenie rodziny oraz jej powiększenie. Skutkiem tych zmian jest przesunięcie

najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20-24 lata do grupy 25-29 lat, a także znaczący wzrost płodności w grupie wieku 30-34 lata, związany w głównej mierze z realizacją „odłożonych” urodzeń.

Zachodzące zmiany demograficzne mają również związek z sytuacją materialną rodzin. Jednym ze sposobów zobrazowania zamożności społeczności lokalnej jest wskaźnik dochodów budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych przypadających na 1 mieszkańca. W 2014 roku w Gminie Stąporków było to 360,28 zł, co oznacza wzrost o niemal 57% w porównaniu z rokiem 2009. Niestety, nawet pomimo wzrostu, wskaźnik ten wypada niekorzystnie w porównaniu ze średnią dla powiatu koneckiego, województwa świętokrzyskiego oraz kraju.

Wykres 10 Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca w porównaniu z powiatem, województwem oraz krajem.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca ściśle wiążą się z zamożnością poszczególnych regionów. Województwo Świętokrzyskie należy do grupy najbiedniejszych regionów całej Unii Europejskiej, dlatego też średnie dochody województw stanowią jedynie 69% średniej krajowej. Jak wynika z powyższego wykresu, w przypadku Gminy Stąporków, udział ten jest jeszcze niższy i wynosi jedynie 46%.

II.3. Oświata

System oświaty w Gminie Stąporków działa na wysokim poziomie. Działają tu placówki na wszystkich szczeblach edukacji. Na terenie Gminy Stąporków funkcjonuje szereg szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez gminę, stowarzyszenia, powiat konecki, województwo świętokrzyskie czy też spółkę handlową. Szczegółowy wykaz wszystkich placówek prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3 Szkoły i placówki oświatowe na terenie Gminy Stąporków.

Nazwa placówki	Typ placówki	Organ prowadzący	Miejscowość	Podmiot nadrzędny
Publiczne Gimnazjum w Stąporkowie	Gimnazjum	Gmina Stąporków	Stąporków	ZSP w Stąporkowie
Publiczne Gimnazjum Specjalne	Gimnazjum	Województwo Świętokrzyskie	Czarniecka Góra	ZSP przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji
Publiczne Gimnazjum w Niekłaniu Wielkim	Gimnazjum	Gmina Stąporków	Niekłań Wielki	ZSP w Niekłaniu Wielkim
Liceum Ogólnokształcące w Stąporkowie	Liceum ogól.	POWIAT KONECKI	Stąporków	ZSP im. Stanisława Staszica w Stąporkowie
Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Stąporkowie	Liceum ogól.	Centrum Kształcenia Ustawicznego Profesja	Stąporków	
Niepubliczne Przedszkole "Bajkowe Przedszkole"	Przedszkole	Stowarzyszenie Wspierania Edukacji i Rozwoju	Stąporków	
Publiczne Przedszkole	Przedszkole	Gmina Stąporków	Stąporków	
Niepubliczne Przedszkole "Tęczowe Przedszkole"	Przedszkole	Stowarzyszenie Wspierania Edukacji i Rozwoju	Komorów	
Punkt przedszkolny przy Niepublicznej Szkole Podstawowej w Odrowążu	Punkt przedszkolny	Towarzystwo Przyjaciół Odrowąży	Odrowąż	
Punkt przedszkolny w Gosaniu	Punkt przedszkolny	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Gosień-Włochów	Gosań	
Punkt przedszkolny w Niekłaniu Wielkim	Punkt przedszkolny	Gmina Stąporków	Niekłań Wielki	
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego	Szkoła podstawowa	Gmina Stąporków	Stąporków	
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Stąporkowie	Szkoła podstawowa	Gmina Stąporków	Stąporków	ZSP w Stąporkowie
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Gosaniu	Szkoła podstawowa	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Gosień-Włochów	Gosań	

Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Odrowążu	Szkoła podstawowa	Towarzystwo Przyjaciół Odrowąży	Odrowąż	
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków	Szkoła podstawowa	Gmina Stąporków	Krasna	
Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna	Szkoła podstawowa	Województwo Świętokrzyskie	Czarnecka Góra	ZSP przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji
Publiczna Szkoła Podstawowa w Niekłaniu Wielkim im. Ppor. Karola Niedzielskiego "Dobosza"	Szkoła podstawowa	Gmina Stąporków	Niekłań Wielki	ZSP w Niekłaniu Wielkim
Prywatna Policealna Szkoła Zawodowa dla dorosłych w Stąporkowie	Szkoła policealna (ponadgim.)	Centrum Kształcenia Ustawicznego Profesja	Stąporków	
Szkoła Policealna w Stąporkowie	Szkoła policealna (ponadgim.)	Powiat konecki	Stąporków	ZSP im. Stanisława Staszica w Stąporkowie
Technikum w Stąporkowie	Technikum	Powiat konecki	Stąporków	ZSP im. Stanisława Staszica w Stąporkowie
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Stąporkowie	Zespół szkół i placówek oświatowych	Powiat konecki	Stąporków	
Zespół Szkół Publicznych w Stąporkowie	Zespół szkół i placówek oświatowych	Gmina Stąporków	Stąporków	
Zespół Szkół Publicznych w Niekłaniu Wielkim	Zespół szkół i placówek oświatowych	Gmina Stąporków	Niekłań Wielki	
Zespół Szkół Specjalnych przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji	Zespół szkół i placówek oświatowych	Województwo Świętokrzyskie	Czarnecka Góra	

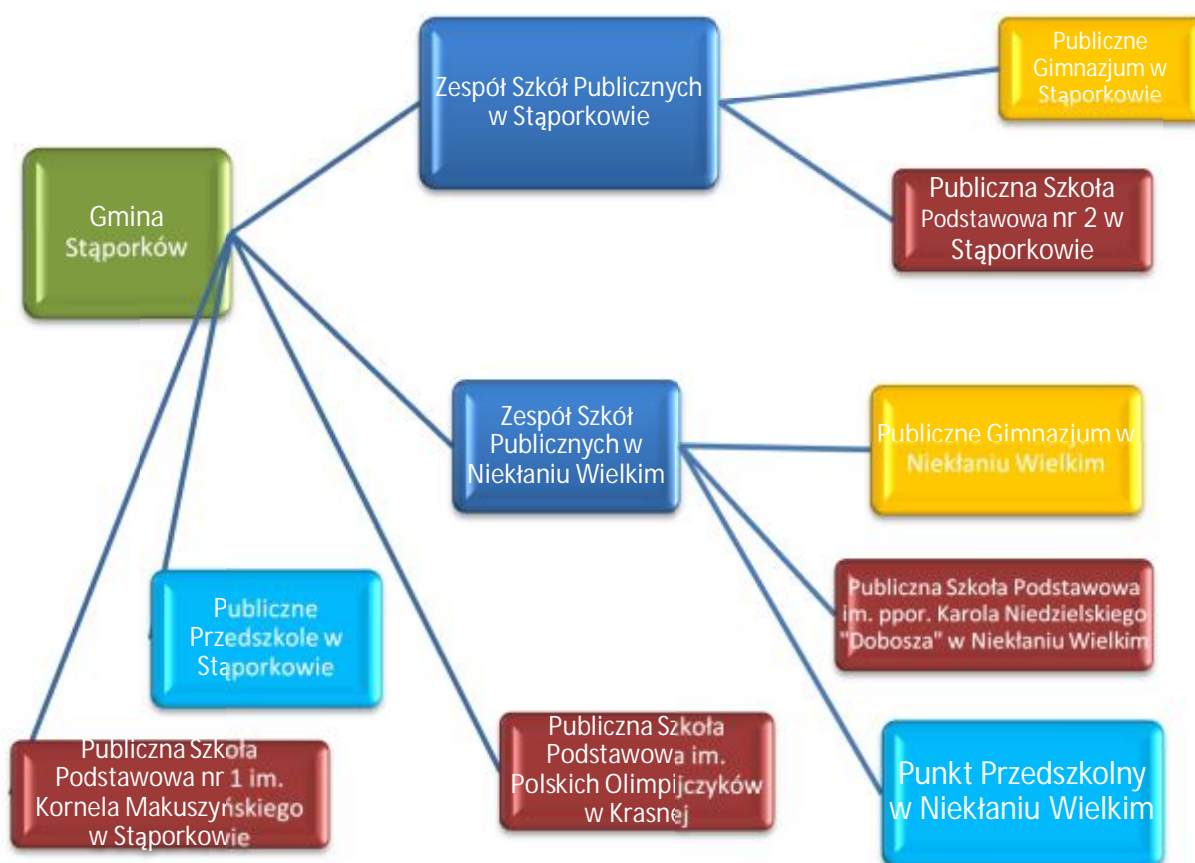
Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Kielcach

Wśród szkół funkcjonujących na terenie gminy należy wskazać między innymi szkoły specjalne, czyli szkołę podstawową oraz gimnazjum, dla których podmiotem nadrzędnym jest Zespół Szkół Specjalnych przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji. Działania dydaktyczne i opiekuńczo-wychowawcze podejmowane w tych placówkach mają na celu wspomaganie procesu rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych oraz zapewnienia im ciągłości nauczania. Placówki te prowadzone są przez Województwo Świętokrzyskie. Również powiat konecki ma na terenie Gminy Stąporków swoje szkoły, które działają w ramach Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Stąporkowie: Liceum Ogólnokształcące w Stąporkowie, Szkoła Policealna w Stąporkowie oraz Technikum w Stąporkowie.

Prowadzenie szkół należy do jednego z najważniejszych zadań Gminy Stąporków. W skład gminnego systemu oświaty na terenie wchodzi szereg placówek, zaczynając od wychowania przedszkolnego, przez szkoły podstawowe na gimnazjach kończąc. Samorząd Gminy wspólnie z rodzicami i pracownikami szkół zabiega o jak najlepsze warunki nauczania. W 2015 roku w Gminie funkcjonowały następujące szkoły publiczne:

- Zespół Szkół Publicznych w Stąporkowie;
- Zespół Szkół Publicznych w Niekłaniu Wielkim;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego w Stąporkowie;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Krasnej;
- Publiczne Przedszkole w Stąporkowie.

Wykres 11 Szkoły publiczne funkcjonujące w Gminie Łopuszno w 2015 roku.

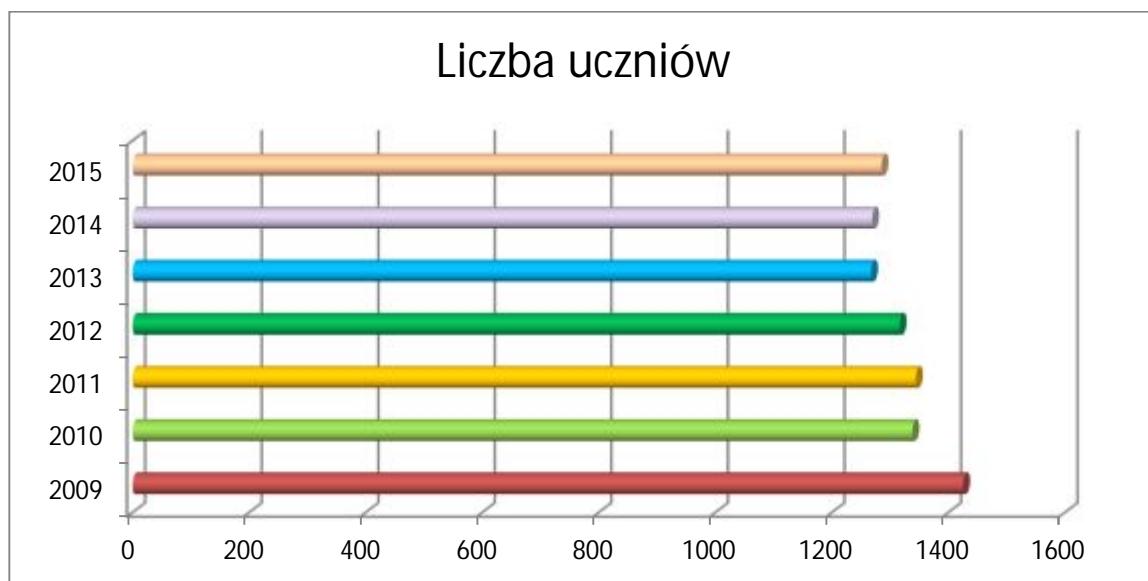
Źródło. Opracowanie własne

W skład Zespołu Szkół Publicznych w Stąporkowie wchodzi Publiczne Gimnazjum w Stąporkowie oraz Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Stąporkowie. Drugi zespół funkcjonuje w Niekłaniu Wielkim. W ramach tego Zespołu można wyróżnić: Publiczne

Gimnazjum w Niekłaniu Wielkim, Publiczną Szkołę Podstawową im. ppor. Karola Niedzielskiego „Dobosza” oraz punkt przedszkolny.

W 2014 roku w placówkach prowadzonych przez gminę uczyło się łącznie 1285 uczniów, czyli o 16 więcej niż w roku poprzednim. Niestety, ale w porównaniu do roku 2009 liczba uczniów zmalała aż o 140 osób. Ma to ścisły związek z zmniejszającą się liczbą mieszkańców gminy, co jest spowodowane między innymi niżem demograficznym.

Wykres 12 Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Stąporków w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Obsługi Szkół w Stąporkowie

Nad zapewnieniem prawidłowego rozwoju uczniów czuwa wykwalifikowana kadra pedagogiczna. W 2014 roku w gminnych placówkach oświatowych nauczyciele zatrudnieni byli na 136,26 etatu.

Na terenie gminy funkcjonują również szkoły prowadzone przez trzy stowarzyszenia. Stowarzyszenie Wspierania Edukacji i Rozwoju prowadzi dwa niepubliczne przedszkola: „Bajkowe Przedszkole” w Stąporkowie oraz „Tęczowe Przedszkole” w Komorowie. Dwa pozostałe stowarzyszenia prowadzą po szkole podstawowej oraz punkcie przedszkolnym zlokalizowanym przy szkole. W Odrowążu działa Towarzystwo Przyjaciół Odrowąża, natomiast w Gosaniu - Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Gosań-Włochów.

Dodatkowo w Stąporkowie działają dwie szkoły dla dorosłych: liceum oraz policealna szkoła zawodowa, prowadzone przez Centrum Kształcenia Ustawicznego Profesja.

Wydatki budżetowe na oświatę i wychowanie (obejmujące przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja) w 2014 roku wyniosły 17237849,62 złotych, co stanowiło 35% budżetu gminy.

Wykres 13 Wydatki budżetowe na oświatę i wychowanie w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Od 2009 roku stale rosną wydatki na oświatę i wychowanie, nawet pomimo mniejszej liczby uczniów. W analizowanym okresie wydatki te wzrosły o 47,15% i w przeliczeniu na jednego mieszkańca osiągnęły poziom 966,63 zł.

Jednym z podstawowych wskaźników stosowanych do badania poziomu edukacji jest współczynnik skolaryzacji. Współczynnik skolaryzacji brutto to, według definicji podanej przez Główny Urząd Statystyczny „Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wylicza się dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym”. Wyniki wskaźnika skolaryzacji brutto poniżej 100 oznaczają, że dzieci uczęszczają również do szkół podstawowych poza gminą. Niepokojącym jest fakt, że wskaźnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół podstawowych uległ obniżeniu, bardziej stabilny jest w przypadku gimnazjów.

Tabela 4 Współczynnik skolaryzacji w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.

Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)							
	lata	2009	2010	2011	2012	2013	2014
współczynnik skolaryzacji brutto							
szkoły podstawowe	%	95,15	94,41	94,63	95,61	92,11	86,35
gimnazja	%	93,11	89,75	89,7	87,89	89,03	94,99

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

II.4. Ochrona zdrowia

Usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który jest jednostką organizacyjną Gminy. W ramach specjalistycznej opieki zdrowotnej mieszkańcy mogą skorzystać między innymi z:

- Poradni Zdrowia Psychicznego,
- Poradni Laryngologicznej,
- Poradni Okulistycznej,
- Poradnia K (kobiet),
- Poradni Stomatologicznej.

Gmina Stąporków pod względem powierzchni jest jedną z największych gmin w województwie świętokrzyskim, dlatego też aby zapewnić mieszkańcom jak najłatwiejszy dostęp do lekarza w ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej funkcjonują:

- Przychodnia Zdrowia w Stąporkowie,
- Ośrodek Zdrowia w Odrowążu,
- Ośrodek Zdrowia w Niekłaniu Wielkim,
- Ośrodek Zdrowia w Krasnej.

Oprócz gminnej jednostki w Stąporkowie działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medica”, który również świadczy usługi medyczne.

Jednym z wyznaczników opieki zdrowotnej na terenie gminy jest liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. W 2014 roku udzielono łącznie

93937 porad, czyli każdy mieszkaniec gminy skorzystał średnio w ciągu roku z 5 porad. Poniższa tabela prezentuje udział porad udzielonych w przychodniach podległych samorządowi w liczbie wszystkich porad udzielonych na terenie gminy. Analizując poniższe dane, należy zauważyć iż pomimo działalności niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej, blisko 65% porad zostało udzielonych w jednostkach publicznych.

Tabela 5 Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba porad ogółem	93538	89443	91524	89792	87947	93937
Liczba porad w przychodniach podległych samorządowi	59071	55745	57803	57489	53643	60735

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jednym z problemów z którym boryka się zdecydowana większość zakładów opieki zdrowotnej w Polsce jest długi czas oczekiwania na wizytę u lekarza specjalisty. Świadczenia zdrowotne, z których korzystają mieszkańcy Gminy w dużej mierze refundowane są przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Według standardów Funduszu, liczba porad udzielanych przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej nie pozwala na zatrudnienie dodatkowych lekarzy specjalistów, co umożliwiłoby zmniejszenie kolejek do lekarza.

II.5. Kultura i sport

Działalność kulturalna władz publicznych należy do ich obowiązków wynikających z poszczególnych przepisów ustaw. Korzystanie z dóbr kultury świadczy o poziomie życia ludności oraz wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców. Za inicjacje oraz realizację działalności kulturalnej na terenie Gminy Stąporków odpowiada Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie.

Według informacji zawartych na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Stąporkowie Ośrodek Kultury rozpoczął swą działalność w 1955 roku jako Klub Fabryczny Odlewni Żeliwa "Niekłań". W 1974 roku przekazano do użytku obiekt Międzyzakładowego Domu Kultury, który pod tą nazwą funkcjonował do 1979 r. Od stycznia 1980 r. Ośrodek zmienił nazwę na Robotniczy Ośrodek Kultury. W latach 1991-1993 nosił nazwę Miejskiego

Domu Kultury. Od stycznia 1994 roku wprowadzono nowy statut, do placówki włączona została Biblioteka Publiczna, a nazwę zmieniono na Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Następnie w 2013 roku zmieniono nazwę na Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu.

Obecnie w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Stąporkowie mieszkańcy mogą realizować swoje zainteresowania w czterech sekcjach. W ramach zajęć teatralnych działają Dziecięcy Zespół Teatralny "MASKA", Dziecięcy Zespół Teatralny "BAJ" oraz Teatr Milowego Kroku. Teatrzyk Lalkowy „Pacynka” działa od 1985 roku, a od 2007 roku dzieci swoje pierwsze kroki za parawanem mogą stawiać w ramach teatryku „Mała Pacynka”. W sekcji plastycznej Ośrodek organizuje zajęcia plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, które obejmują techniki plastyczne, rysunek, malarstwo oraz rzeźbę. Ostatnią sekcję stanowią zajęcia muzyczne. Mieszkańcy mogą realizować swoje pasje muzyczne oraz wokalne podczas zajęć zarówno indywidualnych jak i grupowych. Możliwa jest nauka gry na instrumentach oraz aktywny udział w zespołach muzycznych, grupach wokalnych oraz w chórze.

Na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Stąporkowie wyróżnieni są lokalni artyści oraz zespoły:

- Brożyna Władysława (Stąporków) - wykonuje szydełkowe koszyki i ozdoby choinkowe.
- Chrzan Zofia (Kozia Wola) - wykonuje robótki ręczne.
- Cuper Jolanta (Stąporków) - haftowane krzyżykami obrazy są ozdobą mieszkania pani Jolanty i jej przyjaciół.
- Dziuba Teresa (Czarna) Tradycyjny haft richelieu i szydełkowe firany to jej sposób na dekorację mieszkania.
- Ej STOP - zespół taneczny działający przy gimnazjum w Stąporkowie.
- Edward Kozakiewicz (Stąporków) - rysunek, wiersz.
- Gozdecka Janina (Odrawąż) - wykonuje gliniane ptaszki.
- Jakubowska Bożena (Stąporków) - jej pasja to robótki szydełkowe i robótki na drutach.
- Jędrzejczyk Stefan (Stąporków) - jego hobby to medalierstwo i wykonywanie obrazków metodą wypalania w drewnie.

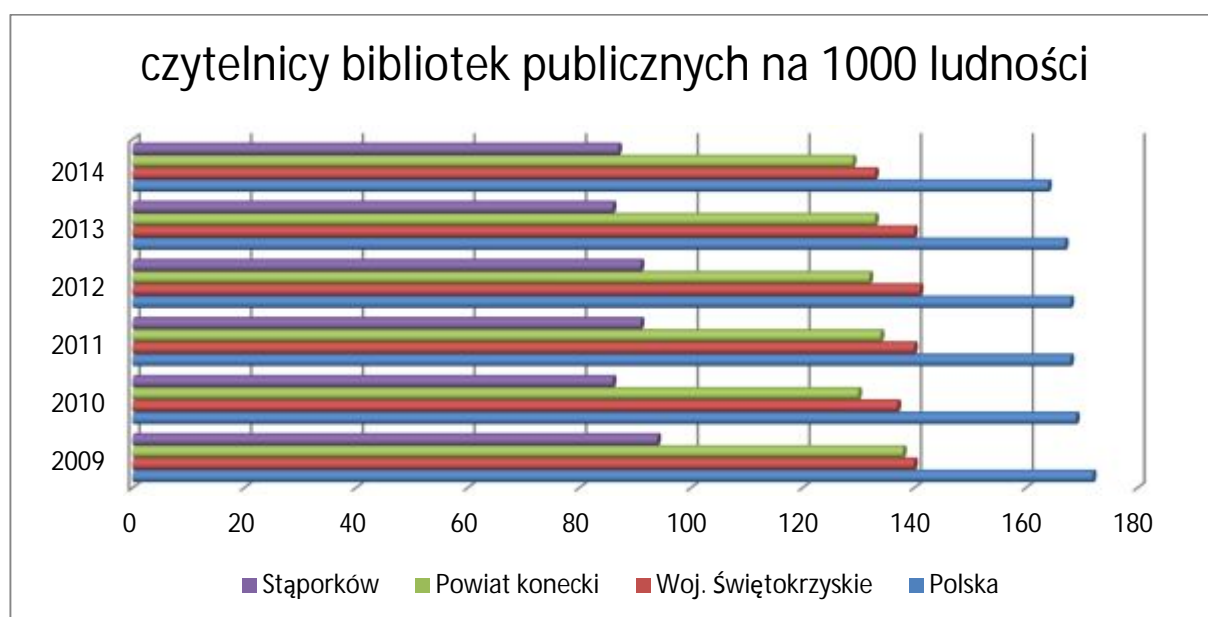
- Klech Ewa (Stąporków) - zajmuje się haftem krzyżkowym.
- Kloczkowska Agnieszka (Stąporków) - pasjonuje ją malarstwo, grafika i rzeźba.
- Kołba Mirosław (Stąporków) - jego rzeźby przedstawiają sceny z życia dawnej wsi.
- Kościelniak Kornela (Czarna) - wykonuje obrusy, serwety i serwetki wyłącznie na drutach.
- Kowalik Małgorzata (Stąporków) - haft richelieu to jej hobby.
- Krupa Jan (Smarków) - wykonuje rzeźby.
- Kulpińska Grażyna (Stąporków) - zajmuje się malarstwem i tkaniną artystyczną.
- Lisowski Marian (Adamek) - zajmuje się rzeźbą.
- Łolesie - młodzieżowy zespół wokalny.
- Matyjasiak Krystian (Krasna) - zajmuje się rzeźbą.
- Nasalscy Danuta i Andrzej - tworzą gobeliny.
- Nowek Eugeniusz (Odrawąż) - wykonuje ołtarze i drewniane rzeźby.
- Ociepka Monika (Stąporków) - pasjonuje ją malarstwo.
- Pawlak Helena (Wólka Plebańska) - wykonuje kraszanki, robótki ręczne.
- Rurarczyk Agnieszka (Stąporków) - w swoich pracach sięga po tradycyjne wzory kaszubskie.
- Rurarczyk Waldemar (Stąporków) - haftowanie obrazów to jego sposób na spędzanie wolnego czasu.
- Rusin Bogusława (Niektań Wielki) - jej ulubione zajęcie to szydełkowanie.
- Salata Stanisław (Stąporków) - poeta.
- Seweryński Czesław (Odrawąż) - garncarstwo.
- Seweryńska Danuta (Odrawąż) - tworzenie wyrobów z gliny rozpoczęła pod czujnym okiem męża Czesława.
- Siarek Maria (Niektań Wielki) - od lat wykonuje prace techniką makramy.
- Solarz Izabela (Niektań) - malarstwo, fotografia, cermika artystyczna, grafika komputerowa, tatuaż artystyczny.
- Solarz Monika (Niektań) - malarstwo, grafika, fotografia.
- Solarz-Rybicka Agata (Niektań) - obrazy olejne, grafiki, rysunki ołówkiem, pastela, kredkami, węglem.
- Stefaniak Jan Stanisław (Stąporków) - poeta, prozaik, satyryk.

- Sykuła Henryk (Niekań Wielki) - haftuje obrazy, serwetki i obrusy.
- Trudnos Marzena (Kozia Wola) - haftowanie i szydełkowanie to jej pasja.
- Werens Marek (Stąporków) - kompozytor, autor tekstów, muzyk.
- Wilk Zofia (Kozia Wola) - wykonuje robótki ręczne.
- Woźniak Monika (Stąporków) - tworzy witraże.
- Koło Gospodyń Wiejskich w Duraczowie.
- Zespół Panaceum.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie jest organizatorem bądź współorganizatorem szeregu imprez kulturalnych. W 2014 roku w 61 imprezach uczestniczyło łącznie 23501 osób.

W strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie funkcjonuje Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Stąporkowie, która dodatkowo ma swoje dwie filie: w Czarnej oraz w Hucisku. Księgozbiór Biblioteki co roku się powiększa i obecnie wynosi 43673 pozycji. W 2014 roku 1558 czytelników wypożyczyło łącznie 22680 książek. Niestety, ale liczba czytelników na każdy 1000 mieszkańców w gminie jest znacznie mniejsza niż w porównaniu z powiatem, województwem czy krajem.

Wykres 14 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Sport, kultura fizyczna i rekreacja mają służyć rozwojowi społeczeństwa, zachowaniu przez obywateli sprawności fizycznej (oraz intelektualnej) i zdrowia, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Jednym z obowiązków jednostek samorządu terytorialnego jest tworzenie warunków prawno-organizacyjnych oraz ekonomicznych dla rozwoju kultury fizycznej, między innymi we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

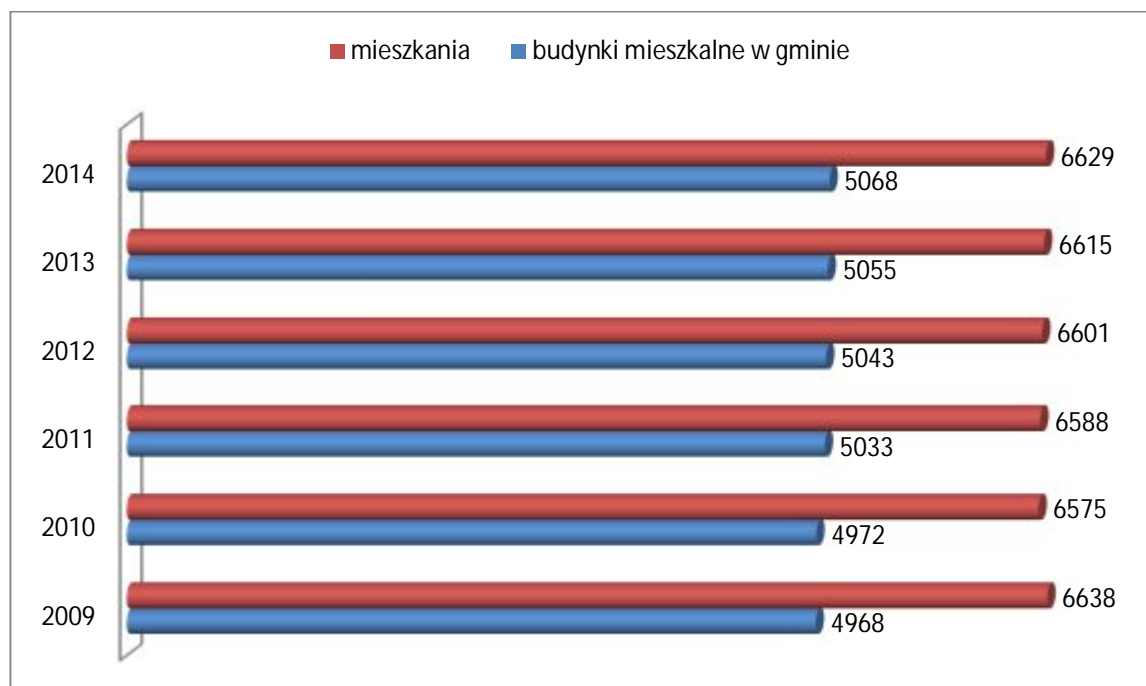
Na terenie Gminy Stąporków w 2014 roku kluby sportowe zrzeszały łącznie 376 członków. Gmina zapewnia bazę sportowo-rekreacyjną w postaci stadionu miejskiego, siłowni oraz kompleksu boisk. Stadion Miejski, którego zarządcą jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu spełnia wymagania Świętokrzyskiego Związku Piłki Nożnej i jest dopuszczony do organizacji zawodów sportowych na szczeblu III ligi. Stadion posiada trawiastą murawę, boksy dla drużyny gości i gospodarzy, trybunę otwartą na 822 osoby, dwa boiska treningowe oraz pełne zaplecze sanitarne. Dodatkowy kompleks boisk funkcjonuje przy Zespole Szkół Publicznych w Stąporkowie. Oprócz boiska trawiastego do gry w piłkę nożną, mieszkańcy mogą skorzystać z dwóch boisk do gry w koszykówkę oraz z bieżni. Od 2013 roku na terenie gminy funkcjonuje również siłownia.

Na terenie Gminy Stąporków funkcjonują trzy sekcje sportowe: karate kyokushin, piłki nożnej oraz siatkówki. Obecnie w Gminie Stąporków działają dwa Stowarzyszenia Sportowe KS Kamienna Wola i Radiator\$. Dodatkowo młodzi mieszkańcy mogą wziąć udział w zajęciach Akademii Sportu „AS”. Akademia oferuje treningi siatkarzy i siatkarek oraz piłki nożnej dla chłopców. Od 2013 roku na obiektach gminy organizowana jest Miejska Liga Futsal, w której udział bierze ponad 200 uczestników. Innym rodzajem aktywności fizycznej głównie młodych mieszkańców gminy jest streetworkout, czyli forma aktywności fizycznej polegająca na wykonywaniu szeregu ćwiczeń kalistenicznych (z wykorzystaniem masy własnego ciała) dla osiągnięcia maksymalnej wydolności i funkcjonalności.

II.6. Warunki i zasoby mieszkaniowe

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Problemy mieszkaniowe zajmują ważne miejsce wśród zadań, które znajdują się w gestii władz samorządowych. Według definicji Głównego Urzędu Statystycznego ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych w budynkach usytuowanych na terenie gminy stanowi całkowity zasób mieszkaniowy gminy.

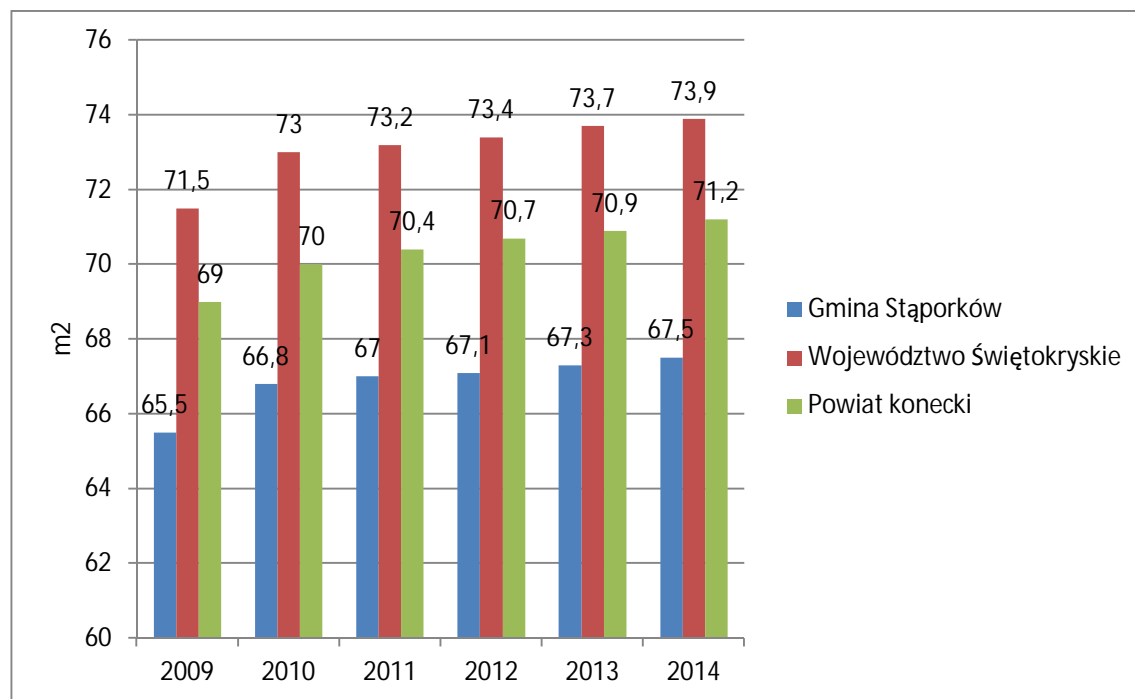
Wykres 15 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Słupków.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Od 2010 roku stale wzrasta liczba budynków mieszkalnych na terenie Gminy Słupków. Średnio co roku oddawano do użytku 14 nowych budynków. Wraz ze wzrostem budynków zwiększyła się oczywiście liczba dostępnych mieszkań. Według Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku mieszkańcy gminy mieli do dyspozycji 6629 mieszkań. Gmina powinna zapewnić lokale mieszkalne, socjalne, zamienne, a także zaspokajać potrzeby mieszkaniowe rodzin, zwłaszcza o niskich dochodach. Wśród zasobów mieszkaniowych gminy znajdują się między innymi mieszkania komunalne oraz socjalne.

Wykres 16 Przeciętna użytkowa powierzchnia mieszkania w gminie, powiecie oraz województwie.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Od 2009 roku zwiększyła się przeciętna użytkowa powierzchnia mieszkania w gminie. Pomimo stałego, corocznego wzrostu, w dalszym ciągu przeciętne mieszkanie w Gminie Stąporków ma mniejszą powierzchnię użytkową w porównaniu do mieszkań w powiecie koneckim czy województwie świętokrzyskim. Zdecydowanie lepiej wygląda sytuacja gminy na tle powiatu i województwa w przypadku zestawienia przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Obecnie na jednego mieszkańca gminy przypada 25,2m², w powiecie jest to o 25,4m² więcej, a w województwie 25,5m².

O względnej zamożności mieszkańców mówi też wskaźnik jakim jest kwota wypłacanych dodatków mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta nie ma charakteru uznaniowego, lecz przysługuje osobom, które spełniają kryteria określone przepisami prawa odnośnie:

- tytułu prawnego do lokalu;
- osiągnięcia odpowiednio niskiego dochodu;

- odpowiedniej powierzchni użytkowej lokalu.

Tabela 6 Dodatki mieszkaniowe i energetyczne w Gminie Stąporków

	2012	2013	2014
Dodatki mieszkaniowe			
Liczba gospodarstw domowych	279	274	247
Kwota świadczeń (zł)	284 483	212 150	263 886
Dodatki energetyczne			
Liczba gospodarstw domowych	-	-	26
Kwota świadczeń (zł)	-	-	1 362

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

W 2014 roku pozytywnie rozpatrzono 247 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego na łączną kwotę 263886,00 złotych. W porównaniu z 2012 rokiem z tej formy pomocy skorzystało o 32 mniej rodzin. Kolejną formą wsparcia osób najuboższych jest dodatek energetyczny. Prawo do tego dodatku przysługuje tzw. odbiorcy wrażliwemu, czyli osobie której przyznano dodatek mieszkaniowy lub która spełnia warunki do jego otrzymania oraz która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym. Dodatkowo osoba ta musi zamieszkiwać w miejscu odbioru energii elektrycznej. Wysokość dodatku jest uzależniona od liczby osób w rodzinie. W 2014 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie udzielił tej formy pomocy 26 rodzinom.

II.7. Lokalny rynek pracy

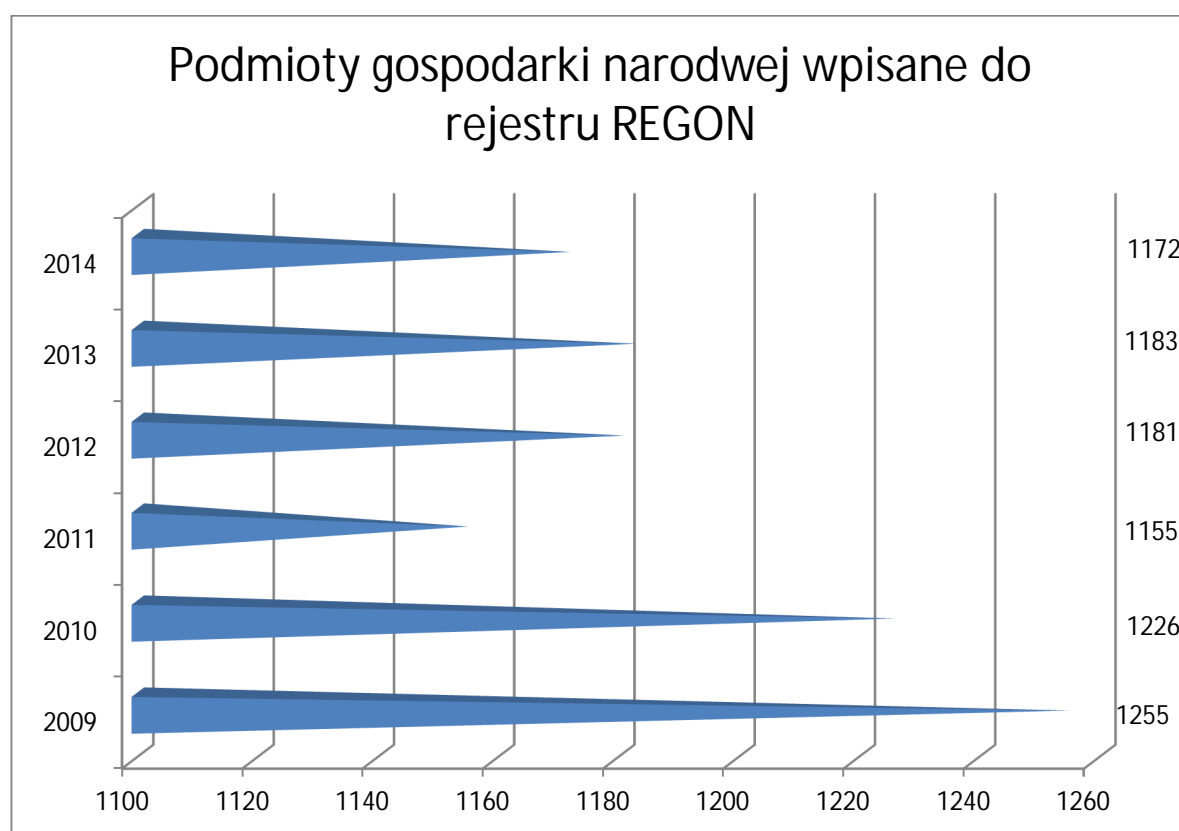
Stąporków jest gminą o bogatej historii przemysłowej, której intensywny rozwój, a zwłaszcza odlewnictwa miał miejsce w latach 60-tych XX wieku. Obecnie branża ta, dalej jest ważnym elementem lokalnej gospodarki, ale nie w takim stopniu jak kilkadziesiąt lat temu.

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój każdej gminy w Polsce jest tworzenie nowych miejsc pracy oraz utrzymanie już istniejących. W gestii gminy leży kreowanie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Lista podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2009-2014 ulegała wahaniom. Jest to naturalna tendencja w gospodarce wolnorynkowej.

Oczywiście, pożądanym zjawiskiem jest stały wzrost liczby podmiotów, który może świadczyć o sile gospodarki. Lokalny rynek pracy jest ściśle powiązany z ogólnopolską sytuacją ekonomiczną i gminy nie mają instrumentów do tworzenia nowych miejsc pracy. Jak już wspomniano wcześniej mogą jedynie kreować sprzyjające warunki do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. W 2014 roku na terenie Gminy Stąporków zarejestrowane były 1172 podmioty gospodarki narodowej. Było to o 83 firmy mniej niż w 2009 roku, który oficjalnie został uznany za kończący światowy kryzys finansowy z 2007 roku, który spowolnił europejskie gospodarki, w tym również polską.

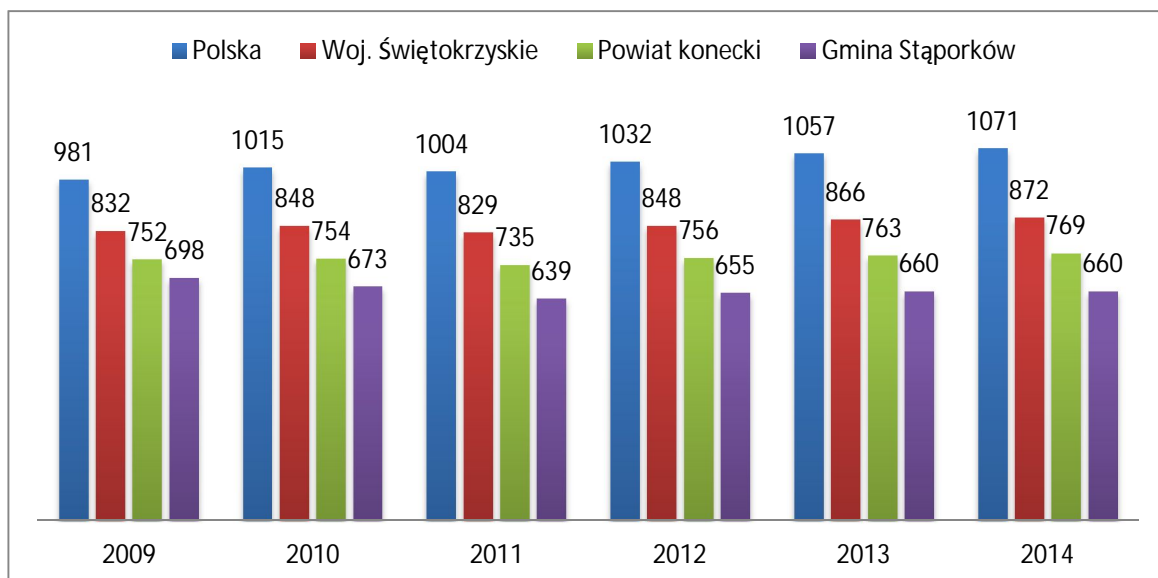
Wykres 17 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując liczbę podmiotów gospodarki narodowej należy odnieść się do powiatu, województwa oraz kraju. Na tle jednostek terytorialnych wyższego szczebla, liczba podmiotów wpisanych do rejestru RGON na każdy 1000 mieszkańców w Gminie Stąporków w każdym analizowanym roku była najniższa. W 2014 roku średnia dla gminy wynosiła 660 i była o 38% niższa w stosunku do kraju, 24% w porównaniu z województwem oraz o 14% w przypadku powiatu koneckiego.

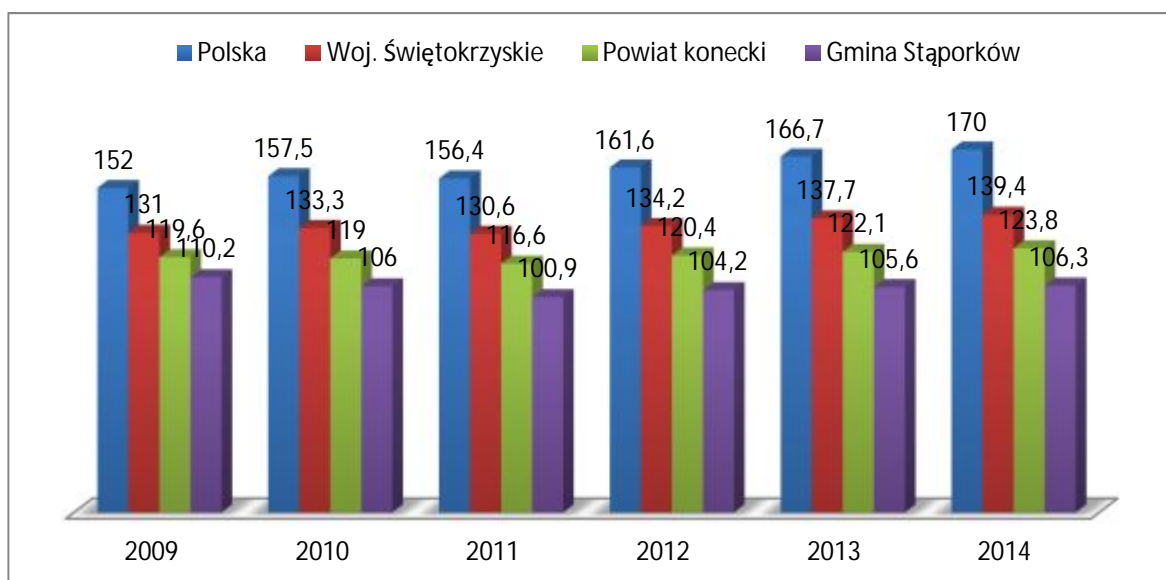
Wykres 18 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku liczby podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W tym przypadku również średnia dla Gminy Stąporków jest niższa odpowiednio o: 14,14% w porównaniu do powiatu, 23,74% w odniesieniu do województwa oraz 37,47% w stosunku do kraju.

Wykres 19 Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Spośród 1172 podmiotów zarejestrowanych w Gminie Stąporków, najczęściej funkcjonowało w branży związanej z handlem hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, włączając w to motocykle. Jest to trend zgodny z tym, co

można zaobserwować w pozostałych gminach województwa świętokrzyskiego. Kolejną najliczniejszą branżą jest budownictwo. Niewiele mniej firm zajmuje się przetwórstwem przemysłowym. Jak już wspomniano wcześniej wynika to ze specyfiki samej gminy i jej tradycji przemysłowych. Szczegółową udział podmiotów w poszczególnych sektorach gospodarki prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7 Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007.

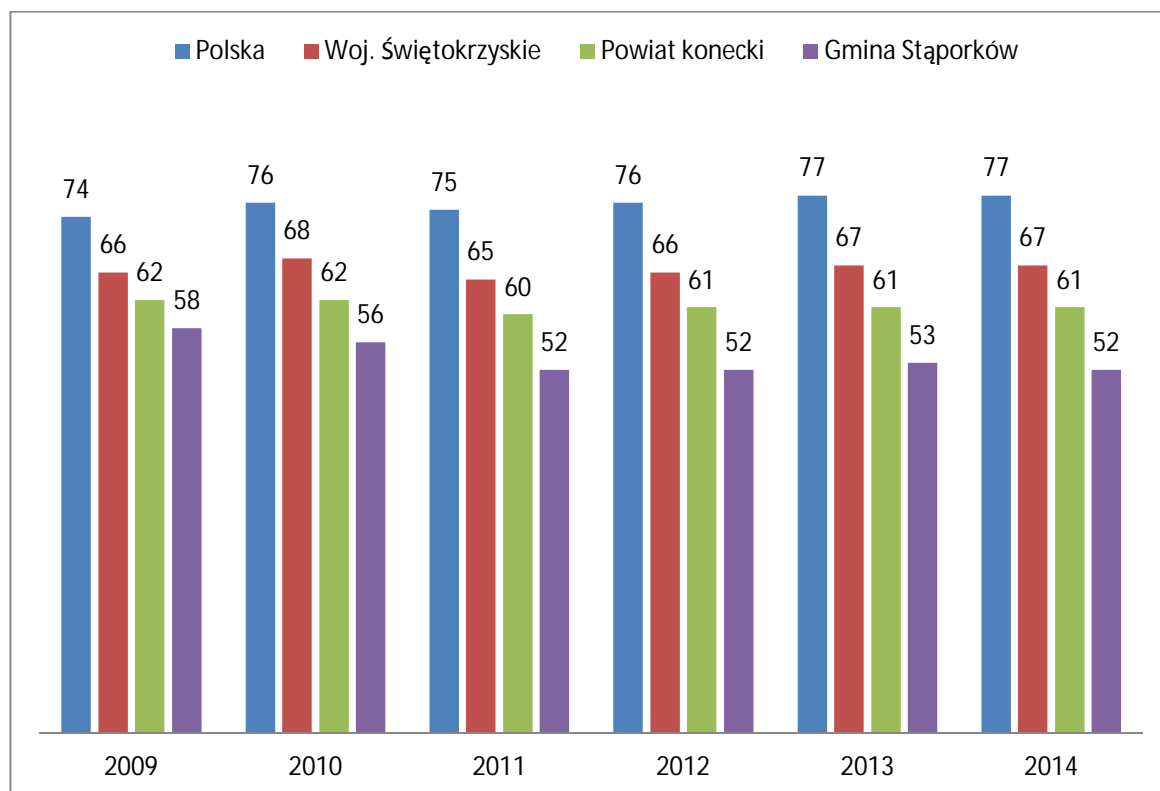
Sekcja PKD2007	Liczba firm
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	38
górnictwo i wydobywanie	2
przetwórstwo przemysłowe	174
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	13
budownictwo	189
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	323
transport i gospodarka magazynowa	71
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	27
informacja i komunikacja	11
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	28
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	38
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	61
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	15
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	18
edukacja	35
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14
działalność organizacji członkowskich	46
naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	5
pozostałe	33

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Sam przekrój sektorowy nie informuje w pełni o specyfice lokalnej przedsiębiorczości. Istotnym zagadnieniem jest również kwestia własnościowa podmiotów. Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego sektor prywatny stanowi 97% lokalnego rynku pracy. Spośród niego najwięcej było osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co ukazuje siłę i potencjał tkwiący w tej części gospodarki. Niemal 4% stanowiły stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, fundacje i spółdzielnie.

Pomimo dominującej pozycji jednoosobowych działalności gospodarczych w strukturze przedsiębiorstw w gminie, w 2014 roku w Gminie Stąporków na każdy 1000 mieszkańców 52 osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą, co oznacza, że odsetek ten był niższy niż w powiecie koneckim, województwie świętokrzyskim czy w kraju.

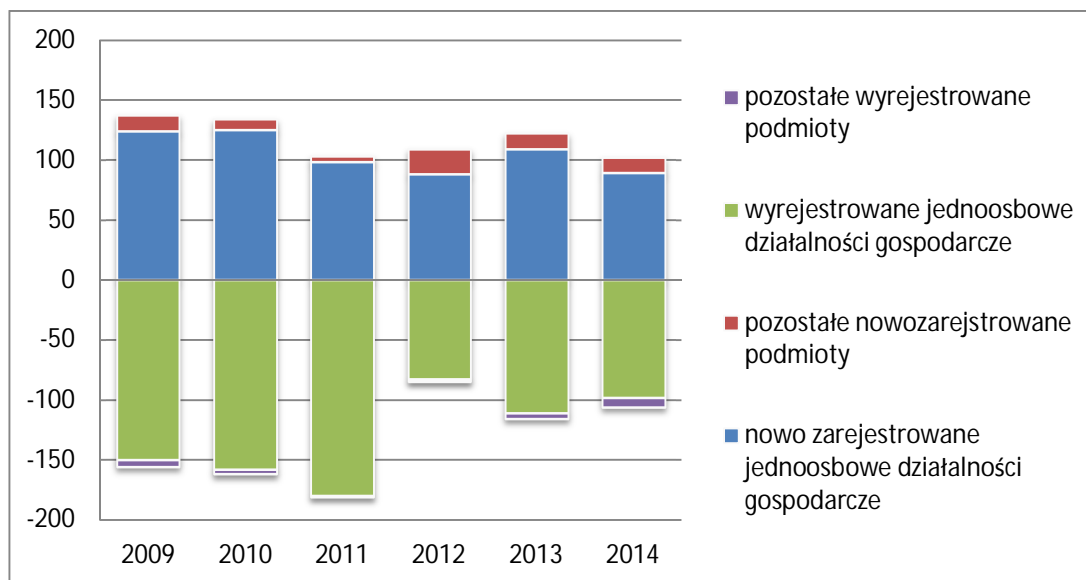
Wykres 20 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z racji na ponad 97% udział jednoosobowych działalności gospodarczych w ogóle podmiotów, to właśnie ten rodzaj działalności cechował największy zakres wahań podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. W przypadku pozostałych podmiotów gospodarki narodowej zauważalna jest większa stabilizacja funkcjonowania. W każdym roku z analizowanego przedziału czasu liczba innych podmiotów, czyli np. spółek, stowarzyszeń, przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Fakt ten, wynika z tego, że jednoosobowe działalności gospodarcze są bardziej podatne na dynamicznie zmieniającą się sytuację na gospodarczą regionu.

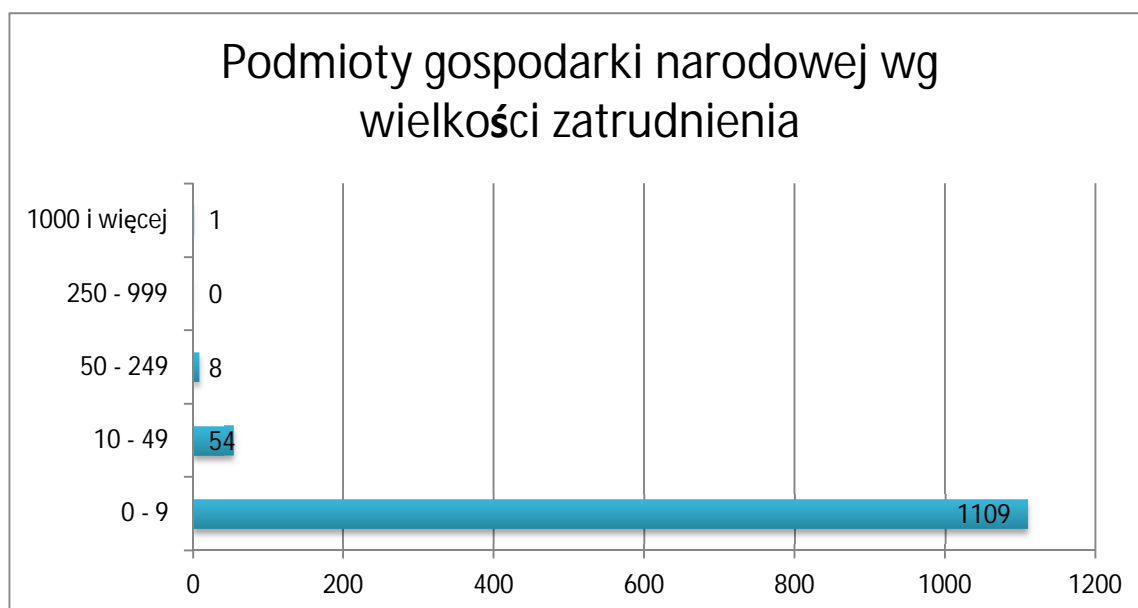
Wykres 21 Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej na terenie Gminy Stąporków w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejnym ważnym aspektem lokalnego rynku jest kwestia wielkości przedsiębiorstw. Potwierdza ona tezę o dominującej roli osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, którzy stanowią główny trzon gospodarki. W 2014 roku na terenie Gminy Stąporków funkcjonował jeden podmiot zatrudniający więcej niż 999 pracowników - Zakłady Urządzeń Kociołowych Stąporków SA.

Wykres 22 Podmioty gospodarki narodowej wg wielkości zatrudnienia.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Mając na uwadze potrzebę przyciągnięcia nowych inwestorów na terenie gminy od 2001 roku znajdują się tereny wchodzące w skład Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice”. Podstrefa ta składa się z pięciu obszarów o łącznej powierzchni 34,1431ha. Tereny w podstrefie, oferowane inwestorom obejmują zarówno obszary zabudowane obiektami przemysłowymi - hale produkcyjne, budynki magazynowe, biurowe - jak też obszary wyposażone w infrastrukturę techniczną, ale bez budynków. Na koniec 2014 roku Podstrefa Stąporków była zagospodarowana w 70,61%.

II.8. Pomoc społeczna

System pomocy społecznej na poziomie gminy tworzy ogół instytucji samorządowych i rządowych, organizacji pozarządowych i kościelnych a także innych osób prawnych zaangażowanych w działania mające na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie poradzić sobie samodzielnie. Podstawową jednostką systemu pomocy społecznej Gminy Stąporków jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Przy realizacji niektórych zadań współpracuje on między innymi z Wydziałem Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach, Powiatowym Urzędem Pracy w Końskich, Sądem, Policją, placówkami szkolnymi, przedszkolami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie realizuje zadania wynikające z:

- 1) Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 poz.163, 693, 1045) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie;
- 2) Ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015r., poz. 114 z późn. zm.) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie;
- 3) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390.);
- 4) Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2015 poz. 859.);

- 5) Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 583 z późn. zm.);
- 6) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 z późn. zm.);
- 7) Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.);
- 8) Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124);
- 9) Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015r. poz. 149 z późn. zm.);
- 10) Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2015r. poz. 1515);
- 11) Ustawy z dnia 23 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2014r. poz.1863 z późn. zm.);
- 12) Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. 2013 r. poz. 966, 984 z późn. zm.);
- 13) Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. 2013 r. poz. 984 z późn. zm.);
- 14) Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. Nr. 157, poz. 1240 z późn. zm.);
- 15) Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr. 231, poz. 1375);
- 16) Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.);
- 17) Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późn. zm.);
- 18) Ustawy z dnia 13 czerwca 2009 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. , Nr. 43, poz. 225 z późn. zm.);
- 19) Ustawy z dnia 6 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 493);

- 20) Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015r., poz. 332 z późn. zm.),
- 21) Ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr. 256, poz. 2572 z późn. zm.);
- 22) Uchwał Rady Miejskiej w Stąporkowie.

Prawo do wsparcia udzielanego przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. Pomoc udzielana przez Ośrodek Pomocy Społecznej może mieć charakter finansowy i niepieniężny. Do świadczeń niepieniężnych realizowanych przez ośrodek należy zaliczyć:

- Pracę socjalną - udzielana jest osobom/ rodzinom na rzecz poprawy ich funkcjonowania w środowisku lokalnym, może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Udzielana jest bez względu na posiadany dochód, również osobom/ rodzinom nie korzystającym ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej.
- Składki na ubezpieczenie zdrowotne.
- Sprawienie pogrzebu (odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego, w przypadku gdy rodzina nie jest w stanie zorganizować pogrzebu lub jest brak rodziny)
- Schronienie. MGOPS udziela pomocy osobom bezdomnym w postaci zapewnienia schronienia w schronisku lub noclegowni. Możliwa jest też forma pomocy w postaci przyznania zasiłku celowego z przeznaczeniem na opłacenie pobytu w ośrodku.
- Posiłek. Zgodnie z ustawą, MGOPS zapewnia gorący posiłek osobom, które własnym staraniem nie mogą go sobie zapewnić. Od kilku lat ośrodek realizuje program dożywiania dzieci w szkołach.
- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Udzielane są one osobom, które z powodu wieku, choroby itd. potrzebują pomocy osób trzecich.

Do świadczeń o charakterze pieniężnym należy wymienić:

- Zasiłek celowy - pomoc w tej formie przeznaczona jest głównie na zakup żywności, opału, leków, opłaty za energię. W przypadku stwierdzenia marnotrawstwa przyznanych świadczeń pomoc jest ograniczana lub występuje odmowa. Z uwagi na dobro osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o pomoc finansową w przypadku marnotrawstwa przyznawana jest pomoc w formie niepieniężnej, np. opłacenie obiadów. Szczególnym rodzajem zasiłku celowego (niezależnie od dochodu) jest zasiłek celowy z powodu zdarzenie losowego.
- Specjalny zasiłek celowy - przysługuje w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy dochód rodziny przekracza kryterium dochodowe określone w ustawie.
- Zasiłek okresowy - pomoc w formie zasiłków okresowych przysługuje ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, itd., w przypadku, gdy dochód rodziny jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie.
- Zasiłek stały - przysługuje pełnoletniej osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

W 2014 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 38 osób, z których 16 do wykonywania usług opiekuńczych. Na jednego pracownika socjalnego przypadało około 1700 mieszkańców. Ciągłe zmiany przepisów prawnych oraz ubożenie części społeczeństwa wymusza na pracownikach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie bezustanną profesjonalizację w celu zapewnienia jak najlepszych standardów obsługi, zgodnych z aktualnymi wytycznymi. Strukturę zatrudnienia w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stąporkowie prezentuje poniższa tabela, uwzględniająca lata 2009-2014.

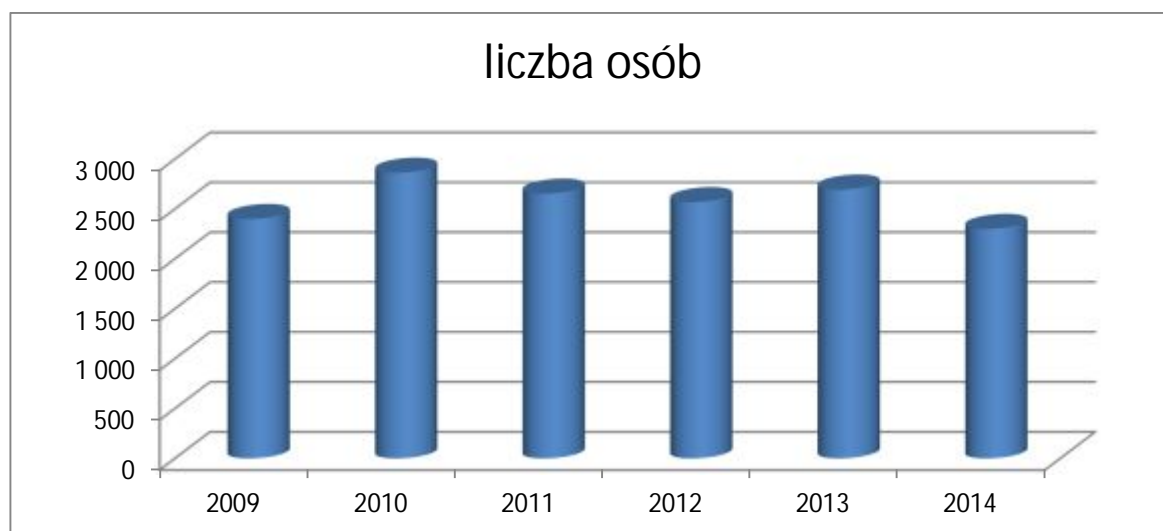
Tabela 8 Struktura zatrudnienia w MGOPS w latach 2009-2014.

L. osób	Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Struktura zatrudnienia							
Dyrektor		1	1	1	1	1	1
Zastępca dyrektora		1	1	1	1	1	1
Specjalista pracy socjalnej		1	0	0	0	0	0
Starszy pracownik socjalny		6	5	5	5	5	5
Pracownik socjalny		2	4	2	2	5	5
Aspirant pracy socjalnej		0	1	2	1	0	0
Pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze		12	12	12	12	14	16
Pozostali pracownicy		9	9	12	10	10	10
Liczba pracowników ogółem		32	33	35	32	36	38

Źródło. Dane MGOPS Stąporków

W 2014 roku z wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie skorzystało 2300 mieszkańców gminy. W przeciągu analizowanego sześcioletniego okresu była to najniższa liczba osób. Najwięcej mieszkańców gminy (2863) otrzymało pomoc w 2010 roku.

Wykres 23 Liczba osób które skorzystały z pomocy i wsparcia MGOPS w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie udzielał pomocy mieszkańcom gminy między innymi poprzez zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zapewnienie posiłku, usług opiekuńczych, opłacenie pobytu w domu pomocy społecznej oraz przez inne zasiłki celowe i w naturze. Klienci pomocy społecznej najczęściej korzystali z innych zasiłków celowych i w naturze (783 osoby w 2014 roku), posiłków (338 osób) oraz zasiłków stałych (269 osób). Na wypłatę zasiłków stałych w 2014 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydał 1 270 068,00 złotych, co było kwotą niemal dwukrotnie większą niż w roku 2009.

Tabela 9 Świadczenia udzielone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie w latach 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zasiłek stały						
Liczba osób	201	207	215	231	251	269
Kwota świadczeń [zł]	648533	716524	808727	858 096	1 119 486	1 270 068
Zasiłki okresowe						
Liczba osób	166	179	105	124	120	116
Kwota świadczeń [zł]	91 162	96800	89 012	100 005	111 684	119 956
Posiłek						
Liczba osób	373	466	396	351	366	338
Kwota świadczeń [zł]	201 991	46875	131 230	143 689	153 525	131 805
Usługi opiekuńcze						
Liczba osób	122	135	128	81	60	58
Kwota świadczeń [zł]	1 290 634	1 320 928	1 188 917	545 089	388 908	472 400
Inne zasiłki celowe i w naturze						
Liczba osób	594	499	889	829	908	783
Kwota świadczeń [zł]	504 699	212 509	668 559	682 670	685 551	452 207
Opłata gminy za pobyt w DPS						
Liczba osób	14	18	14	15	19	23
Kwota świadczeń [zł]	181 186	241874	252 570	281 254	322 760	439 471

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Wśród mieszkańców korzystających z pomocy największą grupę stanowiły osoby, którym przyznano świadczenia. W 2014 roku takich mieszkańców było 1282, co stanowiło około 60% liczby osób pobierających świadczenia w roku 2009. Dużą część klientów pomocy społecznej stanowią osoby długotrwale korzystające z wsparcia. Jest to często związane z trudną sytuacją materialną tych rodzin oraz z nieumiejętnością odnalezienia się w obecnych realiach społeczno-gospodarczych. Osoby te wymagają podjęcia szczególnych działań mających na celu usamodzielnienie i uniezależnienie ich od pomocy społecznej.

Ze świadczeń pobieranych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w sposób pośredni korzysta cała rodzina, dlatego też można założyć że ta forma wsparcia dotyczyła niemal 12% wszystkich mieszkańców Gminy Stąporków.

Tabela 10 Liczba osób oraz rodzin którym przyznano świadczenia.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób	2 125	1 499	1 492	1 368	1 407	1 282
w tym osoby długotrwale korzystające	1 990	783	808	714	658	596
Liczba rodzin	1 139	980	1 111	1 023	1 026	937
Liczba osób w rodzinach	2 743	2 479	2 560	2 422	2 416	2 121

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Najczęstszą przyczyną przyznania pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie było bezrobocie. Z tego powodu w 2014 roku ze wsparcia skorzystało 591 rodzin. Na przestrzeni lata 2010-2014 zwiększyła się liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy z powodu ubóstwa. Oba te problemy są ze sobą powiązane i niejednokrotnie ubóstwo jest następstwem bezrobocia. Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba były przyczyną przyznania wsparcia dla odpowiednio 304 oraz 202 rodzin. Na uwagę zasługuje fakt zmniejszenia liczby rodzin korzystających z pomocy ze względu na narkomanię wśród członków rodziny. W 2009 roku takich rodzin na terenie gminy było 20, a w 2014 roku już tylko jedna.

Tabela 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej według powodów jej udzielenia

Wyszczególnienie	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Ubóstwo						
Liczba rodzin	201	118	125	196	322	321
Sieroctwo						
Liczba rodzin	3	3	3	3	2	3
Bezdomność						
Liczba rodzin	60	61	45	16	22	19
Potrzeba ochrony macierzyństwa						
Liczba rodzin	12	14	14	11	19	16
Bezrobocie						
Liczba rodzin	649	683	653	619	657	591

Niepelnosprawność						
Liczba rodzin	259	252	260	269	280	304
Długotrwała lub ciężka choroba						
Liczba rodzin	180	290	291	237	213	202
Bezradność w sprawach opiekuńczo –wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego						
Liczba rodzin	73	74	91	102	112	92
Alkoholizm						
Liczba rodzin	19	19	7	21	29	33
Narkomania						
Liczba rodzin	20	20	1	3	2	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego						
Liczba rodzin	9	12	13	13	16	12
Zdarzenia losowe						
Liczba rodzin	4	16	7	6	2	11
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna						
Liczba rodzin	1	5	2	0	0	0

Źródło. Opracowanie na podstawie danych MGOPS

Pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie ograniczają się tylko do realizacji podstawowych działań związanych z organizowaniem pomocy społecznej na terenie gminy. Od 2009 roku na terenie Gminy Stąporków realizowany był projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu uczestnicy mogli bezpłatnie skorzystać z następujących form wsparcia:

- doradztwa zawodowego oraz indywidualnego poradnictwa,
- warsztatów z Psychologiem oraz indywidualnych zajęć,
- szkolenia zawodowego,
- poradnictwa prawnego,
- warsztatów: „Gospodarowanie własnym budżetem”,
- szkolenia z zakresu „Zakładanie i prowadzenie spółdzielni socjalnych”
- szkolenia „Sztuka udoskonalenia wyglądu i poprawy własnego wizerunku”.

Projekt realizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej cieszył się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców gminy. W latach 2009-2014 skorzystały z niego łącznie 184 osoby. Wkład własny w realizację projektu wahał się od 10,82% do 14%.

Tabela 12 Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach EFS w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Liczba osób objętych projektem	30	28	40	30	35	21
Kwota środków w ramach EFS (dofinansowanie)	201 463,29	171 427,39	211 497,38	233 183,97	305 633,37	178 226,67
Kwota wkładu własnego	29 957,10	27 912,26	31 767,75	28 376,25	39 144,00	21 630,00

Źródło. Opracowanie na podstawie danych MGOPS

II.8.1. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze

Poszczególne świadczenia rodzinne mają różny charakter: w większości wypłacane są na określony czas, ale również jednorazowo (dodatek z tytułu urodzenia dziecka) lub raz w ciągu pewnego okresu (dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego). Część z świadczeń rodzinnych występuje samoistnie (zasiłek rodzinny, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne), natomiast otrzymanie dodatków do zasiłku rodzinnego uzależnione jest od posiadania prawa do zasiłku rodzinnego.

Świadczenia rodzinne przysługują obywatelom polskim oraz cudzoziemcom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne. Przyznawanie większości świadczeń rodzinnych uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,

- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- zasiłek dla opiekuna.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego przysługuje: rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie uczącej się (pełnoletniej osobie uczącej się, niepozostającej na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony). Przyznanie zasiłku rodzinnego jest ściśle związane z dochodem w przeliczeniu na osobę w rodzinie i przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Tabela 13 Zasiłki rodzinne w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	1651	1563	763	704	632
Kwota świadczeń	2897150,00	2562643,00	2380661,00	2377544,00	2089336,00

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

W 2014 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie udzielił pomocy w formie zasiłków rodzinnych 632 rodzinom na kwotę 2 089 336,00 złotych. Oznacza to, iż w porównaniu z 2010 rokiem liczba rodzin uprawnionych do tej formy pomocy zmniejszyła się aż o 1019. Mniejsza liczba wypłaconych zasiłków wiąże się również z mniejszą kwotą przeznaczaną na ten cel. W analogicznym okresie wydatki związane z zasiłkami rodzinnymi zmniejszyły się o 807 814,00 złotych.

Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się również o następujące dodatki:

- urodzenia dziecka,

- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Tabela 14 Dodatki do zasiłków rodzinnych w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka					
Liczba rodzin	108	80	81	57	64
Kwota świadczeń	108000	80000	81000	57000	64000
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka					
Liczba rodzin	146	133	145	105	103
Kwota świadczeń	146000	133000	145000	105000	103000

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W latach 2010-2014 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie udzielał pomocy mieszkańcom gminy w postaci dodatków do zasiłków rodzinnych:

- jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Z jednorazowej zapomogi w kwocie 1000 złotych w ostatnim analizowanym roku skorzystały 103 rodziny. Niektóre rodziny oprócz zapomogi skorzystały również z dodatku z tytułu urodzenia dziecka. Zmniejszenie liczby wypłaconych zapomóg ma ścisły związek ze spadkiem narodzin na terenie gminy.

Świadczenia opiekuńcze

Wśród świadczeń opiekuńczych wyróżniamy trzy rodzaje wsparcia:

- specjalny zasiłek opiekuńczy,
- świadczenie pielęgnacyjne,
- zasiłek pielęgnacyjny.

Zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem opiekuńczym, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki

i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Przystępuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Tabela 15 Świadczenia pielęgnacyjne w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba świadczeń	1786	4032	4888	2610	949
Kwota świadczeń	916365	2062439	2586168	1380259	696200

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w przypadku rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności. Dodatkowe wymogi to konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego udziału opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Do końca 2012 r. świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało również krewnym dorosłym osobom wymagającym opieki. Nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych, która weszła w życie z początkiem 2013 r., odebrała to uprawnienie opiekunom tych osób, których niepełnosprawność powstała po osiągnięciu dorosłości.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz

konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Tabela 16 Specjalny zasiłek opiekuńczy w latach 2012-2014.

	2012	2013	2014
Liczba świadczeń	97	256	261
Kwota świadczeń	48204	131855	134415

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

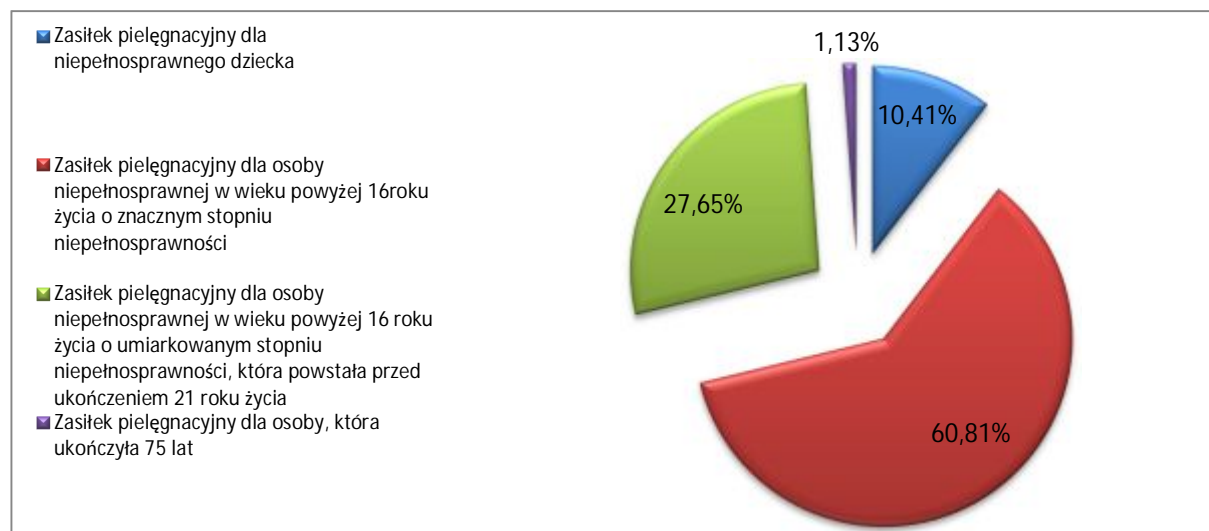
Tabela 17 Zasiłki pielęgnacyjne w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem					
Liczba świadczeń	10359	10830	11435	11562	11414
Kwota świadczeń	1584927	1656990	1749525	1768986	1746342
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka					
Liczba świadczeń			1133	1150	1188
Kwota świadczeń			173349	175950	181764
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności					
Liczba świadczeń			7101	7149	6941
Kwota świadczeń			1086453	1093797	1061973
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia					
Liczba świadczeń			3022	3114	3156
Kwota świadczeń			462336	476442	482868
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat					
Liczba świadczeń			179	149	129
Kwota świadczeń			27387	22797	19737

Źródło. Opracowanie na podstawie danych MGOPS

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Różnice w poszczególnych latach sięgały maksymalnie 5,5%. W 2014 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie na zasiłki pielęgnacyjne przeznaczył 1746342,00 złote. Udział poszczególnych zasiłków w tej kwocie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24 Zasiłki pielęgnacyjne w 2014 roku.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Największy udział wśród zasiłków pielęgnacyjnych miał zasiłek dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. Na zasiłki dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia, o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności powstałej przed 21 rokiem życia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przeznaczał 27,65% ogólnej kwoty zasiłków pielęgnacyjnych. Statystycznie najmniejsze nakłady ponoszone były na zasiłki pielęgnacyjne dla osób starszych (powyżej 75 roku życia).

II.8.2. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna w okresie ostatnich 2 miesięcy. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Tabela 18 Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2014.

Wyszczególnienie	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Liczba rodzin	99	107	116	113	109
Kwota świadczeń w złotych	727 764	774 269	838 077	858 081	830 945

Źródło. Opracowanie na podstawie danych MGOPS

II.8.3. Stypendia szkolne

Dodatkową formą wsparcia rodzin najuboższych są stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Stypendium przyznawane jest w formie refundacji poniesionych kosztów, a jego wysokość uzależniona jest od sytuacji dochodowej oraz występowania w rodzinie okoliczności takich jak: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, rodzina niepełna lub wystąpienie zdarzenia losowego.

Tabela 19 Stypendia szkolne dla uczniów i zasiłki szkolne w latach 2012-2014.

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Liczba gospodarstw domowych	689	702	369
Kwota świadczeń w złotych	184 790	211 281	227 399

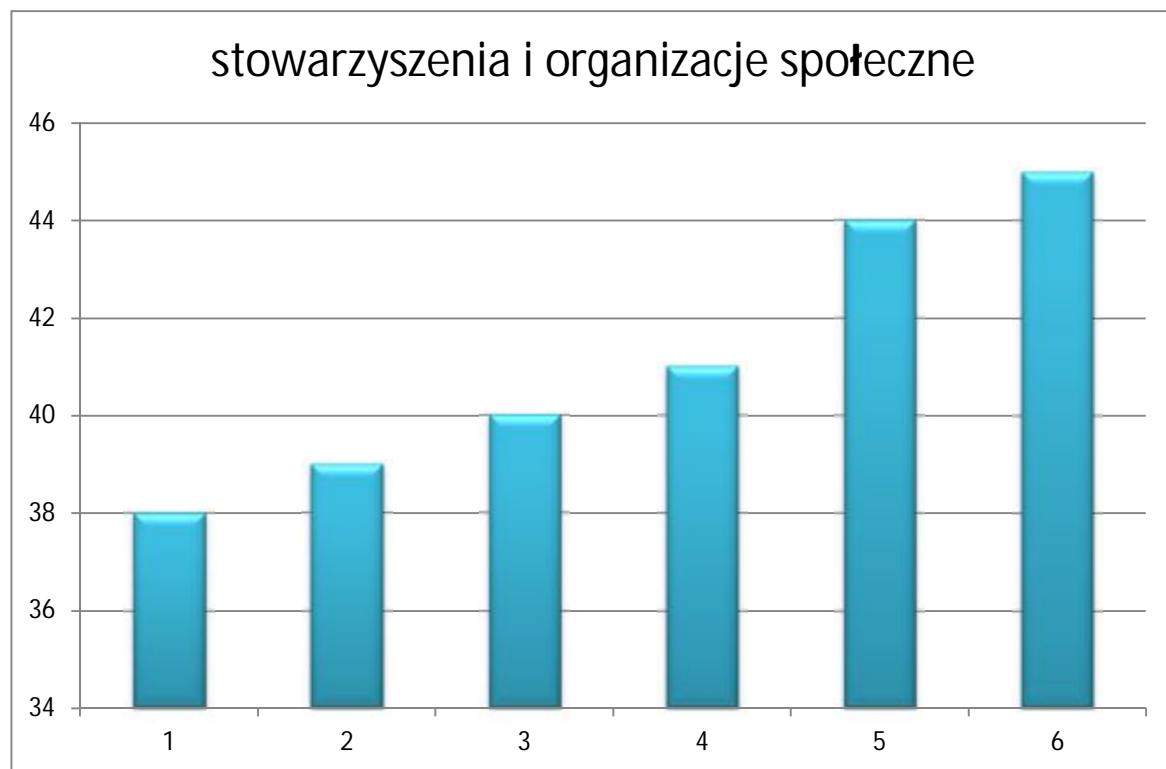
Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

II.9. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią niezwykle ważny element demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Świadczą określone usługi, a dzięki swojej specyfice, często mogą to robić w sposób bardziej efektywny niż inne podmioty. Według ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie organizacjami pozarządowymi są jednostki niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku. Najliczniejszymi formami prawnymi, w jakich zakładane są organizacje pozarządowe są stowarzyszenia i fundacje.

W Gminie Stąporków w 2014 roku zarejestrowanych było 45 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Od 2009 roku zauważalny jest wzrost liczby podmiotów trzeciego sektora. W porównaniu do 2009 roku w gminie przybyło 7 organizacji pozarządowych.

Wykres 25 Stowarzyszenia i organizacje społeczne w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Stąporków jest więcej organizacji pozarządowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców niż w powiecie koneckim. Pomimo wzrostu liczby stowarzyszeń, w dalszym stopniu w województwie oraz kraju statystycznie przypada ich więcej w przeliczeniu na każdy 1000 mieszkańców.

Tabela 20 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.

Jednostka administracyjna	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	26	27	28	30	32	33
Województwo	24	25	26	28	29	30
Powiat	21	21	22	23	23	24
Gmina	22	23	23	24	26	26

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

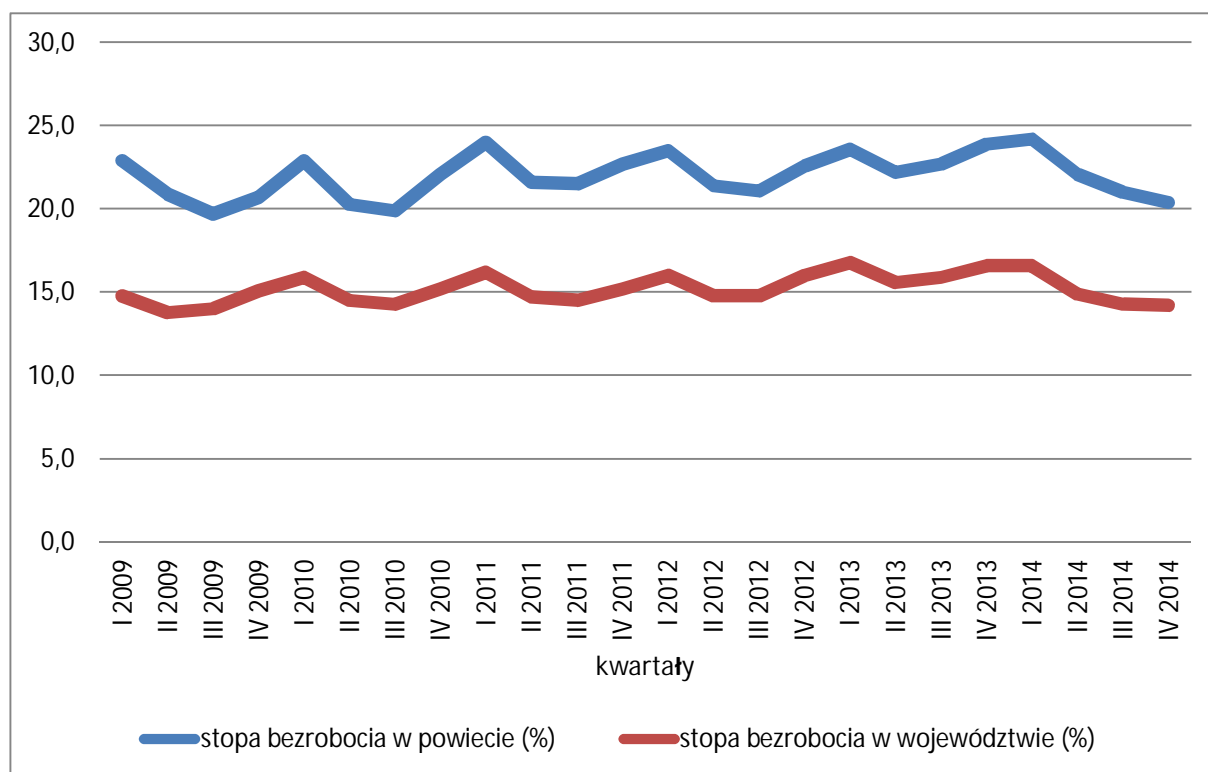
III. Lokalne problemy społeczne

III.1. Bezrobocie

Istotnym problemem społeczno-gospodarczym występującym na terenie całego województwa świętokrzyskiego jest bezrobocie. Jest to zjawisko trudne do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego, przez co część osób pozostająca bez pracy nie jest ujęta. Z drugiej strony zdarzają się przypadki wpisania w szeregi bezrobotnych osób, które wykonują pracę zawodową w tzw. „szarej strefie”, czyli bez płacenia podatków.

Na koniec 2014 roku stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim wyniosła 14,2% i była o 2,7p.p. wyższa niż w kraju. W powiecie koneckim zarejestrowany jeszcze wyższą stopę bezrobocia. Na koniec 2014 roku wynosiła 20,0% i była niższa o 3,9 p.p. w stosunku do stanu z początku roku.

Wykres 26 Stopa bezrobocia w powiecie koneckim oraz województwie świętokrzyskim w latach 2009-2014.

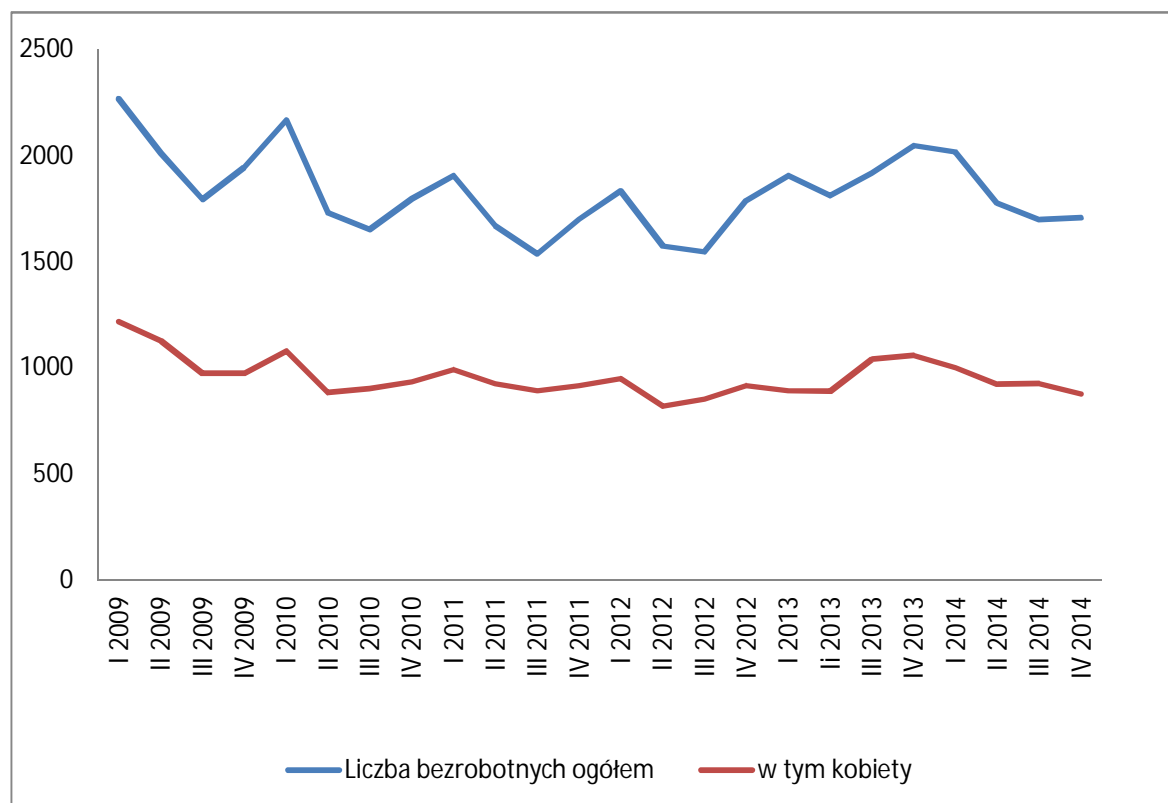

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PUP Końskie

Stopa bezrobocia w powiecie koneckim jest powiązana ze stopą bezrobocia w województwie świętokrzyskim, co przedstawia powyższy wykres. Prezentuje on poziom bezrobocia w ostatnim miesiące każdego kwartału począwszy od 2009 roku. Bezrobocie jest skomplikowanym problemem społecznym na który wpływ ma ogólna sytuacja ekonomiczna kraju.

W Gminie Stąporków na koniec 2014 roku zarejestrowanych było 1400 osób bezrobotnych, co stanowiło najniższy rezultat począwszy od 2009 roku. W przypadku Gminy Stąporków zauważalne są okresowe wahania liczby osób bezrobotnych związane z sezonowością niektórych branż (np. budownictwa). Szczegółowy przebieg poziomu bezrobocia na terenie gminy prezentuje poniższy wykres.

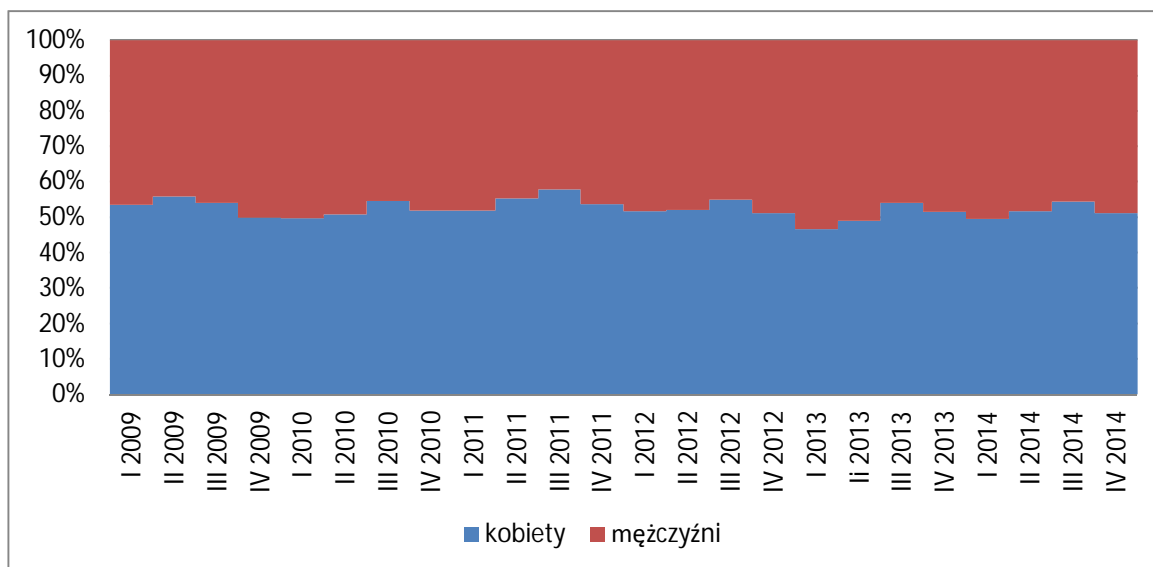
Wykres 27 Bezrobocie w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Współczynnik feminizacji w Gminie Stąporków w ostatnich latach wynosił 104, jednak w grupie wiekowej 15-49 lat, czyli w grupie osób w wieku produkcyjnym przeważają mężczyźni. Pomimo przewagi liczby mężczyzn w wieku produkcyjnym to kobiety stanowiły większą część osób zarejestrowanych jako bezrobotne (niebieskie pole).

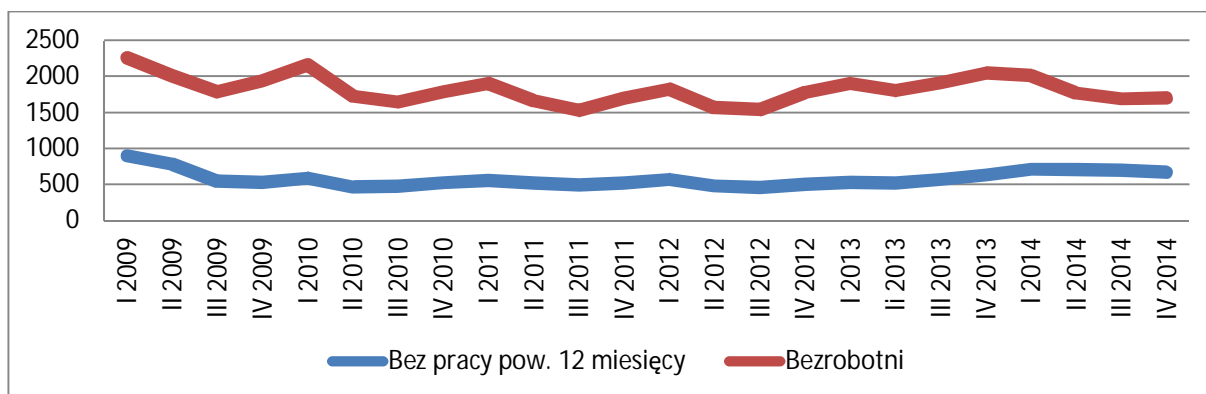
Wykres 28 Bezrobocie na terenie Gminy Stąporków w podziale na płeć.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Bezrobocie bezpośrednio dotyka osobę pozostającą bez pracy, ale w sposób pośredni cała rodzina odczuwa skutki tego problemu. Zjawisko to wiąże się często z obniżeniem stopy życiowej rodziny oraz niejednokrotnie jest nierozzerwalnie powiązane z innymi problemami, taki jak np. ubóstwo, alkoholizm, przemoc w rodzinie itp. Przedłużający się okres bezrobocia może te zjawiska nasilać. Początkowy szok spowodowany zwolnieniem z pracy zastępowany jest niejednokrotnie krótką fazą optymizmu i wiary w znalezienie nowego zatrudnienia, a następnie okresem pesymizmu i utraty nadziei. Ostatecznie długotrwałe bezrobocie prowadzi do bezradności co może mieć w dłuższej perspektywie destrukcyjny wpływ na funkcjonowanie rodziny. W Gminie Stąporków w całym analizowanym okresie czasu osoby pozostające przynajmniej rok bez pracy stanowiły średnio 32% wszystkich osób bezrobotnych.

Wykres 29 Udział osób długotrwałe bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych.

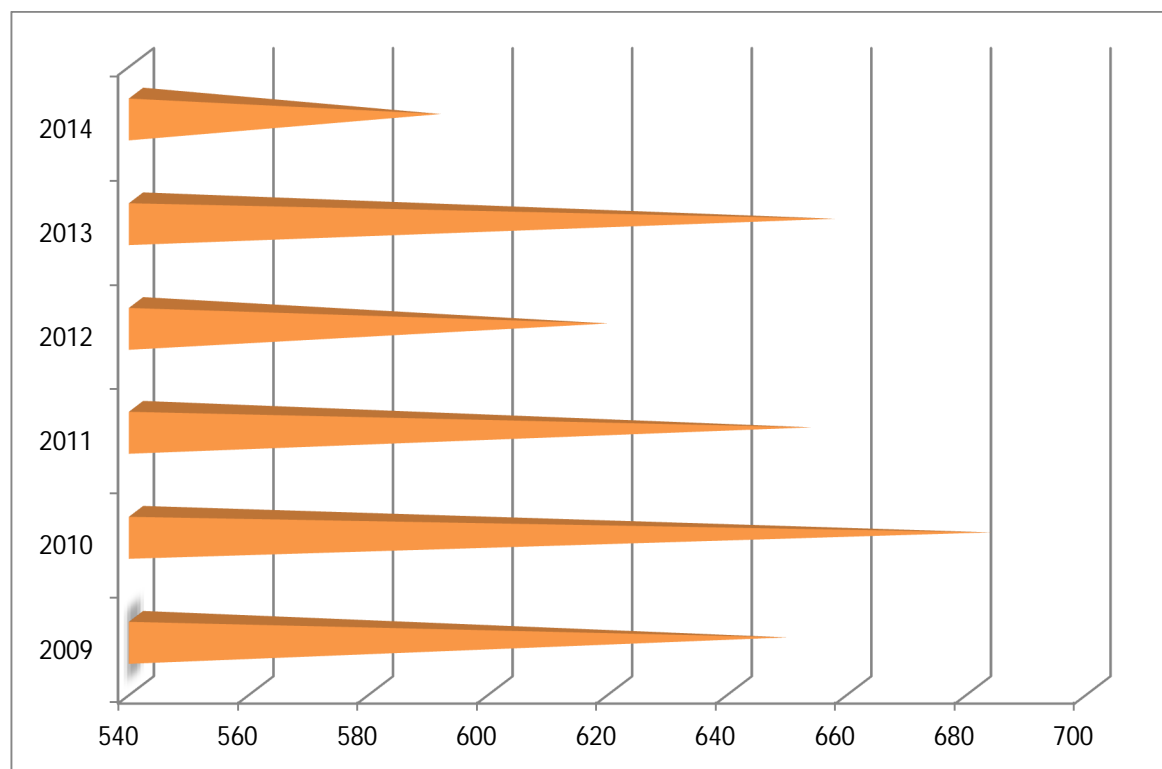

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PUP Końskie

Bezrobocie należy również rozpatrywać w kategorii problemów ekonomicznych, ponieważ powoduje problemy finansowe, kłopoty w spłatach kredytu i zadłużenia osoby bezrobotnej, która często popada w prawdziwą pętlę kredytową. Z pomocy finansowej Powiatowego Urzędu Pracy w Końskich wypłacanej w formie zasiłku mógł skorzystać niewielki odsetek bezrobotnych. Jedynie około co piąta osoba pozostająca bez pracy otrzymywała z tego tytułu wsparcie z urzędu pracy.

Dodatkowo Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie mieszkańcom gminy udzielał wsparcia z powodu bezrobocia. W 2014 roku z pomocy skorzystało 591 rodzin, czyli aż o 92 mniej niż w rekordowym pod tym względem 2010 roku.

Wykres 30 Liczba rodzin, którym MGOPS udzielił wsparcia z powodu bezrobocia.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Stąporków

III.2. Alkoholizm

Alkoholizm jest uznawany za chorobę, której skutkiem jest psychiczne i fizyczne alkoholu. Uzależnienie to przejawia się okresowym spożywaniem alkoholu w celu doznawania jego działania psychicznego, a czasem także dla uniknięcia złego samopoczucia, wynikającego z jego odstawienia. Objawy fizyczne związane są z wzrostem tolerancji na alkohol, utratą kontroli nad ilością wypijanych napojów

alkoholowych oraz występowaniem Alkoholowego Zespołu Abstynencji po odstawieniu alkoholu.

Najczęściej spotykanymi zagrożeniami związanymi z nadużywaniem alkoholu są:

- Rozpad rodziny
- Łamanie norm obyczajowych i prawnych
- Zagrożenie życia
- Utrata pracy

Alkoholizm jest problemem ogólnopolskim, który w równym stopniu dotyka zarówno obszary miejskie jak i wiejskie. Spożywanie alkoholu samo w sobie nie jest zagrożeniem, lecz problem pojawia się gdy jest on spożywany za często i w za dużych ilościach. Niepokojącym zjawiskiem jest obniżający się wiek inicjacji alkoholowej, gdyż organizm młodego człowieka w większym stopniu narazony jest na uzależnienie. Picie alkoholu przez młodzież, nawet w niewielkich ilościach może poważnie zaburzyć ich procesy rozwojowe. Mogą pojawić się problemy z zapamiętywaniem i logicznym rozumowaniem. Według Diagnozy Lokalnych Problemów Społecznych, około 28%-29% uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Stąporków miało za sobą pierwszy kontakt z alkoholem. Odsetek ten zwiększa się w przypadku uczniów szkół gimnazjalnych. Diagnoza wykazuje iż zdecydowanie większy odsetek uczniów z terenów miejskich miało kontakt z alkoholem. Do picia przyznało się 64% respondentów, przy 31% ankietowanych z terenów wiejskich. Wraz z odsetkiem uczniów sięgających po alkohol zwiększa się również częstotliwość picia. W przypadku szkół podstawowych duży odsetek uczniów przyznał się do jednorazowej próby, co można zakwalifikować jako formę eksperymentu. Wśród szkół gimnazjalnych przeważały osoby deklarujące spożywanie alkoholu nawet 3 razy w tygodniu. Tak częste sięganie po alkohol może nieść ze sobą negatywne konsekwencje w późniejszym życiu tych młodych ludzi, ponieważ doprowadzić do choroby alkoholowej.

Od 2009 roku liczba rodzin, które otrzymały pomoc Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu problemów alkoholowych zwiększyła się aż o 73% - z 19 w 2009 roku do 33 w roku 2014.

Tabela 21 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
L. rodzin	19	19	7	21	29	33

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Zgodnie z Regulaminem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stąporkowie do zadań Komisji należy:

- 1) inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 41 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 2) inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.);
- 3) uczestniczenie w pracach zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 4) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- 5) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 6) zawiadamianie właściwych organów administracji publicznej w przypadku otrzymania informacji o sprzedaży alkoholu niezgodnie z przepisami prawa;

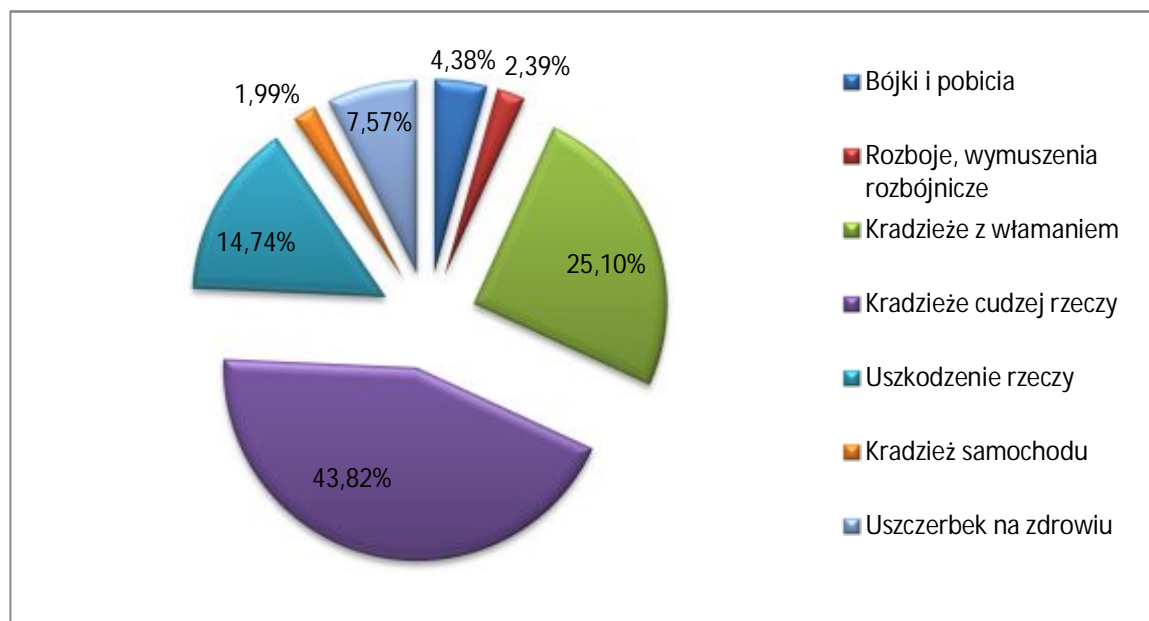
W 2014 roku Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skontrolowała 2 punkty sprzedaży napojów alkoholowych oraz wydała 31 postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Podkomisja interweniująco-motywuująca spotykała się łącznie 23 razy w trakcie roku. W trakcie posiedzeń Komisja zajmowała się między innymi wnioskami w sprawie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego

Na terenie Gminy Stąporków funkcjonują dwie grupy Anonimowych Alkoholików, w ramach których wsparcie mogą otrzymać osoby uzależnione oraz jedna grupa AI- Anon dla osób współuzależnionych.

III.3. Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta i Gminy Stąporków czuwają policjanci z Komisariatu Policji w Stąporkowie, który bezpośrednio podlega Komendzie Powiatowej Policji w Końskich. W 2014 roku na terenie Komendy Policji w Stąporkowie wszczęto 194 postępowania, tj. o 13 postępowań mniej niż w roku 2013.

Wykres 31 Postępowania wszczęte przez Komisariat Policji w Stąporkowie wg kategorii w 2014 r.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Końskich

Najwięcej postępowań przez Komisariat Policji w Stąporkowie zostało wszczętych z powodu kradzieży cudzej rzeczy (43,82%), kradzieży z włamaniem (25,10%) oraz uszkodzenia rzeczy (14,74%). Udział pozostałych kategorii wyniósł 16,33% w ogólnej liczbie postępowań.

III.4. Bezdomność

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”. Jednak brak formalnego zamieszkania nie jest jedyną oznaką bezdomności. Zdarzają się sytuacje,

gdzie z powodu np. konfliktów rodzinnych nie jest możliwym współmieszkanie pod adresem zameldowania. Bezdomność jest problemem, który dotyka zarówno kraje i regiony bogate, jak i te uważane za biedne. Wśród wielu powodów tego zjawiska wymienia się najczęściej: alkoholizm, utratę pracy, rozpad rodziny, powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania, przemoc w rodzinie.

Na terenie Gminy Stąporków od 2000 roku funkcjonuje Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych Monar - Markot Stąporków. Placówka zlokalizowana w użyczonym przez Gminę budynku dysponuje pięćdziesięcioma miejscami noclegowymi w sezonie wiosenno-letnim oraz dodatkowymi piętnastoma w okresie jesienno-zimowym. Oprócz noclegu osoby potrzebujące mogą skorzystać z pomocy wysokiej klasy specjalistów, którzy współpracują z ośrodkiem na zasadzie wolontariatu.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie w 2014 roku udzielił pomocy 19 rodzinom z powodu bezdomności. W porównaniu z rokiem 2009 liczba rodzin zmniejszyła się o 41.

Tabela 22 Udzielone świadczenia z powodu bezdomności.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	60	61	45	16	22	19

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

III.5. Sytuacja osób niepełnosprawnych

W modelu medycznym za niepełnosprawność uznaje się bezpośrednią konsekwencję choroby lub uszkodzenia. Zgodnie z modelem społecznym niepełnosprawność powstaje w skutek ograniczeń, jakich doświadczają osoby nią dotknięte w środowisku zamieszkania.

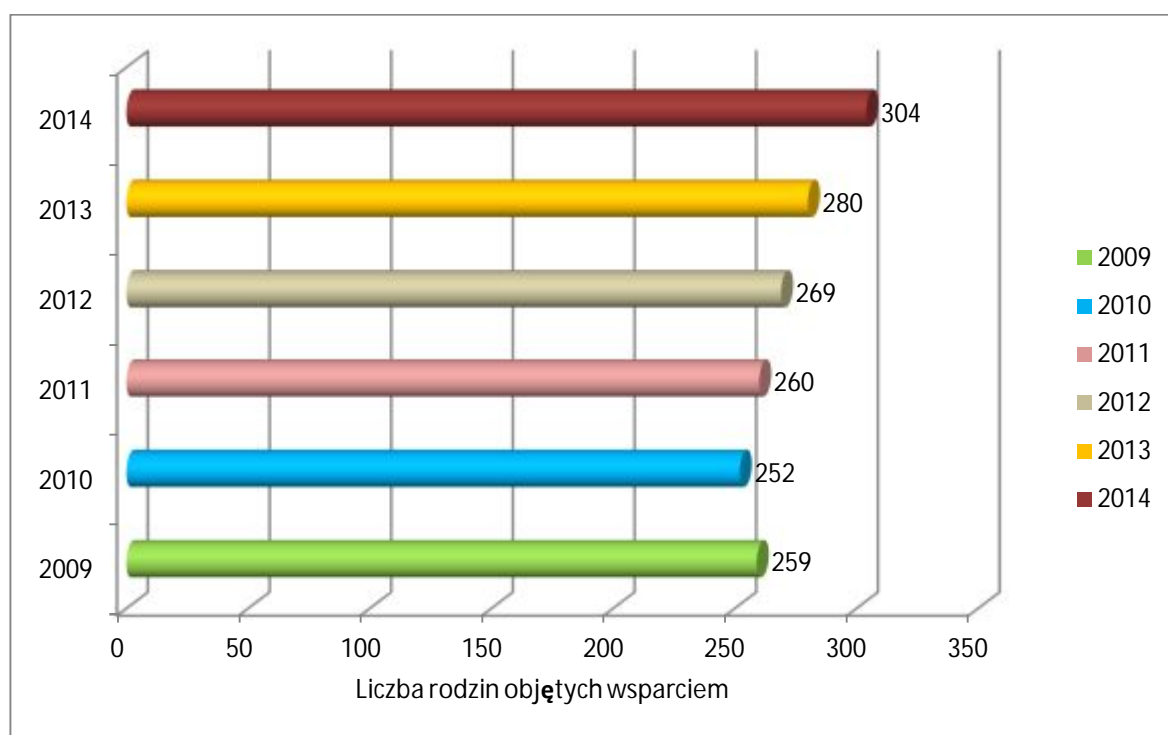
Według Światowej Organizacji Zdrowia za osobę niepełnosprawną uznaje się taką, która nie może samodzielnie, częściowo bądź całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, szczególnie należy jednak uwzględnić płaszczyznę psychologiczną i społeczną. Już sam fakt uszkodzenia funkcji życiowych znacząco utrudnia, a niekiedy wręcz uniemożliwia wykonywanie zadań

społecznych, co jest powodem pogłębiania stanu izolacji psychicznej. Osoby niepełnosprawne niemal każdego dnia borykają się ze skutkami barier architektonicznych, transportowych i komunikacyjnych.

Liczba rodzin objętych wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie ze względu na problem niepełnosprawności zwiększa się od 2010 roku, w którym to 252 rodziny otrzymały pomoc. W ostatnim analizowanym roku liczba rodzin objętych pomocą wyniosła 304.

Wykres 32 Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Jedną z form pomocy osobom niepełnosprawnym jest wypłata zasiłku stałego. Od 2009 roku stale rośnie liczba osób uprawnionych do korzystania z tej formy wsparcia. Na początku analizowanego okresu Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie wypłacał zasiłek stały 201 osobom na łączną kwotę 648 533,00 złotych. Systematyczny wzrost liczby osób korzystających z tej formy pomocy spowodował zwiększenie wydatków Ośrodka na ten cel. W 2014 roku na zasiłki stałe w Gminie Stąporków przekazano 1 270 068,00 złotych, co oznaczało wzrost o 96% w stosunku do roku 2009.

Tabela 23 Zasiłek stały w latach 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób	201	207	215	231	251	269
Kwota świadczeń (zł)	648533	716524	808727	858 096	1 119 486	1 270 068

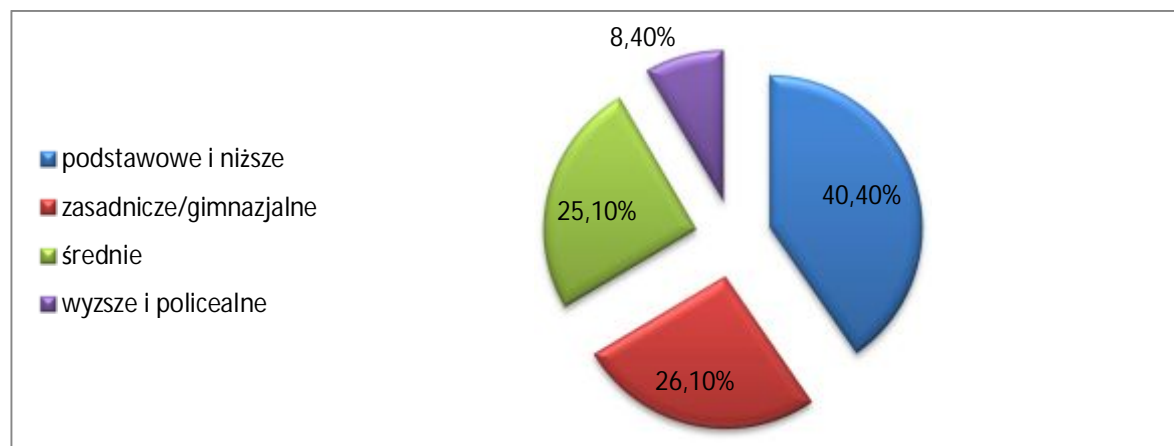
Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Kolejną z form pomocy jest wypłata zasiłku okresowego z powodu niepełnosprawności. Okres na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy uzależniony jest od indywidualnej sytuacji osoby czy rodziny. Określa go ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy. Kolejną formą wsparcia dla osób niepełnosprawnych są zasiłki pielęgnacyjne. Wyróżniamy tutaj trzy rodzaje:

- Dla niepełnosprawnego dziecka.
- Dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności.
- Dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia.

Według Raportu z Diagnozy Społecznej 2009, zaledwie 8,4% niepełnosprawnych mieszkańców województwa świętokrzyskiego legitymuje się wykształceniem wyższym lub policealnym. Ponad 40% miało wykształcenie podstawowe lub niepełne podstawowe. Wśród pozostałych osób poziom wykształcenia rozkłada się niemal po równo.

Wykres 33 Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych w województwie świętokrzyskim.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020

III.6. Sytuacja osób starszych

W Polsce mamy do czynienia ze starzejącym się społeczeństwem. Jednym z powodów są postępujące zmiany społeczno-ekonomiczne, przenoszące się na wzrost stopy życiowej ludności. Osiągnięcia medycyny przyczyniają się do wydłużenia ludzkiego życia. Trudności, z którymi spotykają się osoby starsze to między innymi:

- Sytuacja finansowa.
- Locomocja.
- Wykonywanie codziennych czynności.
- Obsługa nowych technologii.
- Relacje z rodziną i innymi ludźmi, spowodowane brakiem wzajemnego zrozumienia.
- Obniżona samodzielność.

Jak wynika z wcześniejszej diagnozy demograficznej, w Gminie Stąporków rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu populacji gminy. Według prognozy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców, w ciągu najbliższych 35 lat wzrośnie z obecnych 22,81% do niemal 34%. Wskaźnik na tak wysokim poziomie stanowić będzie bardzo duże obciążenie dla finansów gminy. Na przestrzeni najbliższych 30-40 lat, proces „starzenia się” społeczeństwa stanie się jednym z głównych problemów, z którymi będą zmagali się samorzady, nie tylko w województwie świętokrzyskim, ale w niemal całej Polsce.

Na terenie Gminy Stąporków sprawnie funkcjonują organizacje pozarządowe zajmujące się działalnością kulturalno – oświatową na rzecz osób starszych. Wśród organizowanych działań należy wymienić przede wszystkim wycieczki dla osób starszych, kursy językowe oraz komputerowe. Bezpłatne zajęcia językowe oferuje między innymi Uniwersytet III wieku, który jest pierwszą tego rodzaju inicjatywą na terenie powiatu koneckiego. Działania te, przy wsparciu Burmistrz Stąporkowa pozwalają na aktywną integrację środowiska seniorów w gminie.

Jedną z form pomocy oferowanej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie osobom starszym i niesamodzielnym jest opłacenie ich pobytu w domu

pomocy społecznej. W 2014 roku z tej formy wsparcia skorzystały 23 osoby. Koszt jaki poniosła Gmina z tego tytułu to 439 471,00 złotych, czyli średnio 19 107,00 złotych na jedną osobę. W porównaniu z 2009 rokiem oznacza to wzrost zwiększenie wydatków o 143%. Oprócz większej liczby osób korzystających z tej formy pomocy, na ogólny wzrost kosztów ponoszonych przez Gminę na opłacenie pobytu wpływ ma zwiększenie jednostkowego kosztu pobytu.

Tabela 24 Odpłatność Gminy z pobyt w DPS w latach 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób	14	18	14	15	19	23
Kwota świadczeń [zł]	181 186	241874	252 570	281 254	322 760	439 471

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

III.7. Ubóstwo

Ubóstwo w ujęciu ekonomicznym oznacza stały brak dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych jednostki. Według definicji Organizacji Narodów Zjednoczonych wiąże się z ograniczeniem wyboru i szans życiowych. Narusza ludzką godność oraz uniemożliwia skuteczne uczestnictwo w społeczeństwie, poprzez wykluczenie jednostek i rodzin z społeczności lokalnych. Ubóstwo często wiąże się z innymi czynnikami patologicznymi jakimi są alkoholizm, narkomania, zaniedbywanie w opiece i wychowaniu oraz przemoc. Do grup szczególnie zagrożonych należy zaliczyć rodziny, których członkowie nie mają stałych zarobkowych źródeł dochodów, innych niż renta lub emerytura. Problem ubóstwa jest jedną z najważniejszych kwestii polityki społecznej w krajach Unii Europejskiej.

Według Indeksu Zagrożenia Ubóstwem opublikowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w 2014 roku powiat konecki ze zmienną syntetyczną na poziomie 10,9 charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem zagrożenia ubóstwem. Jako przyczyny ubóstwa w województwie świętokrzyskim wskazane są następujące przyczyny:

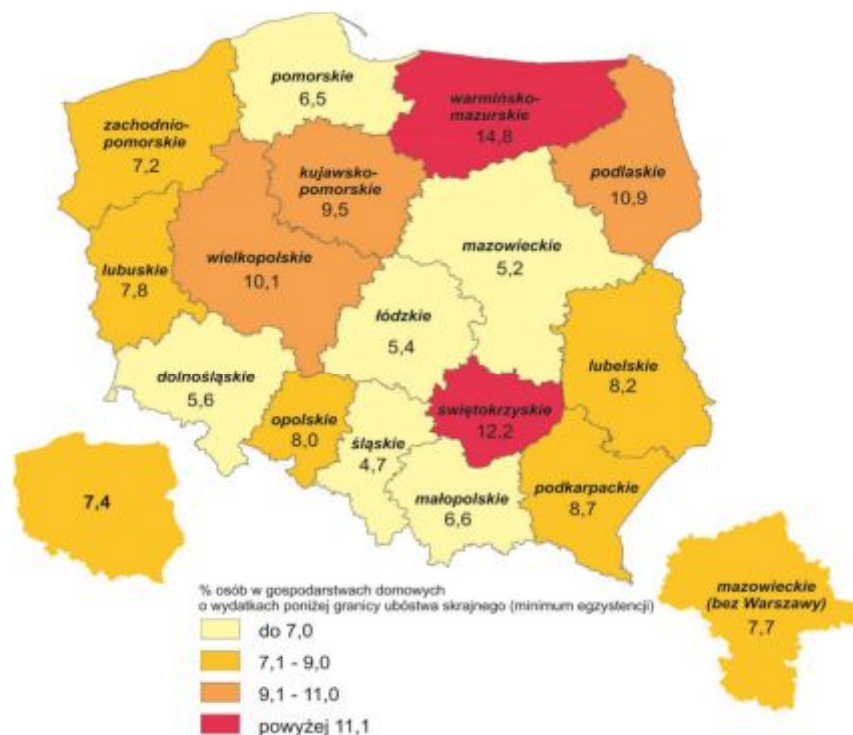
- niski stopień urbanizacji,
- wysoka stopa bezrobocia,

- przeciętny dochód na jednego mieszkańca poniżej średniej krajowej,
- znaczący odsetek osób pracujących w rolnictwie,
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
- wrażliwość gospodarki regionu na zmiany koniunktury.

Wszystkie te czynniki powodują, że województwo świętokrzyska od lat należy do najbiedniejszych regionów w Polsce, a co za tym idzie również powiat konecki oraz Gmina Stąporków.

Również opracowanie sygnałne Głównego Urzędu Statystycznego na temat Ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2014 roku potwierdza wcześniejsze ustalenia. W Polsce w 2014 r. w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej minimum egzystencji) żyło ok. 2,8 mln osób, natomiast w gospodarstwach domowych poniżej granicy ubóstwa relatywnego (tzn. w takich, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych) – ok. 6,2 mln osób. Liczbę osób żyjących poniżej ustawowej granicy ubóstwa, czyli poniżej progu interwencji socjalnej szacuje się na ok. 4,6 mln.

Wykres 34 Zasięg ubóstwa skrajnego wg województw (w % osób w gospodarstwach domowych).

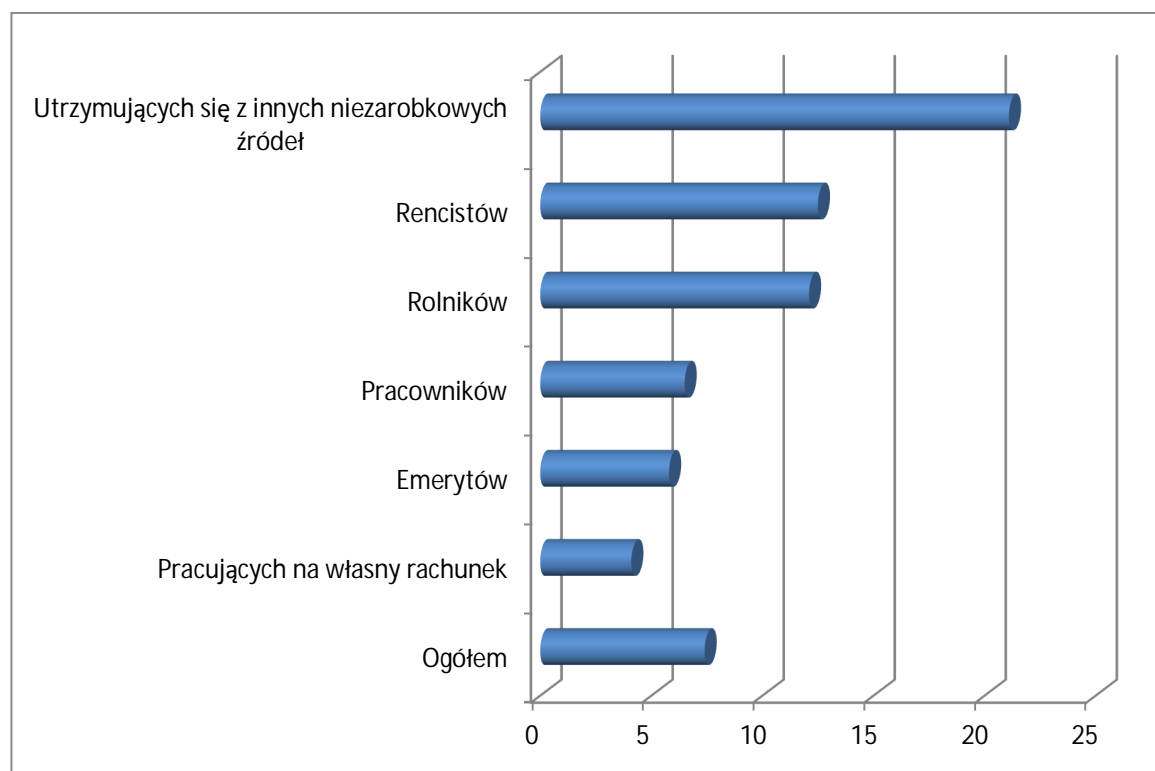

Źródło. „Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 roku” Główny Urząd Statystyczny

Według tego opracowania czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i jej rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy. Ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych. W 2014 r. wśród gospodarstw domowych województwa świętokrzyskiego, w skład których wchodziła przynajmniej jedna osoba bezrobotna, stopa ubóstwa skrajnego wynosiła prawie 15% i była dwa razy wyższa niż średnia w Polsce. Większa liczba osób bezrobotnych w gospodarstwie domowym znacząco zwiększa ryzyko ubóstwa skrajnego. W gospodarstwach domowych, w których bezrobotne były przynajmniej dwie osoby stopa ubóstwa skrajnego wynosiła już ok. 33%.

Liczniesze gospodarstwa domowe wymagają większych nakładów finansowych w celu zaspokojenia ich podstawowych potrzeb. W celu pomocy rodzinom wielodzietnym od 2014 roku na terenie Gminy Stąporków funkcjonuje Karta Dużej Rodziny. W pierwszym roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydał 17 takich kart, dzięki czemu wsparcie otrzymało 90 osób.

Wykres 35 Zasięg ubóstwa skrajnego w 2014 r. wg grup społeczno-ekonomicznych (w % osób w gospodarstwach domowych).

Źródło. Opracowanie własne na podstawie *Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 roku*

Zasięg ubóstwa wyraźnie zależy od grupy społeczno-ekonomicznej, określanej na podstawie przeważającego źródła dochodów. Osoby utrzymujące się z innych niezarobkowych źródeł znajdowały się w najtrudniejszej sytuacji. Bardziej niż przeciętnie narażeni na ubóstwo byli członkowie gospodarstw utrzymujących się głównie z rent oraz gospodarstw domowych rolników.

Tabela 25 Liczba rodzin którym przyznano wsparcie z powodu ubóstwa w latach 2009-2014.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	201	118	125	196	322	321

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Słuporków

W 2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu ubóstwa przyznał wsparcie 321 rodzinom. Porównując do roku 2009, liczba rodzin która otrzymała z tego tytułu wsparcie zwiększyła się aż o 59%.

III.8. Przemoc w rodzinie

Według Kodeksu Karnego przemoc w rodzinie zaliczana jest do kategorii przestępstw. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem tym rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Przemoc prowadzi do narażenia poddanych jej członków rodziny na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powoduje szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołuje cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

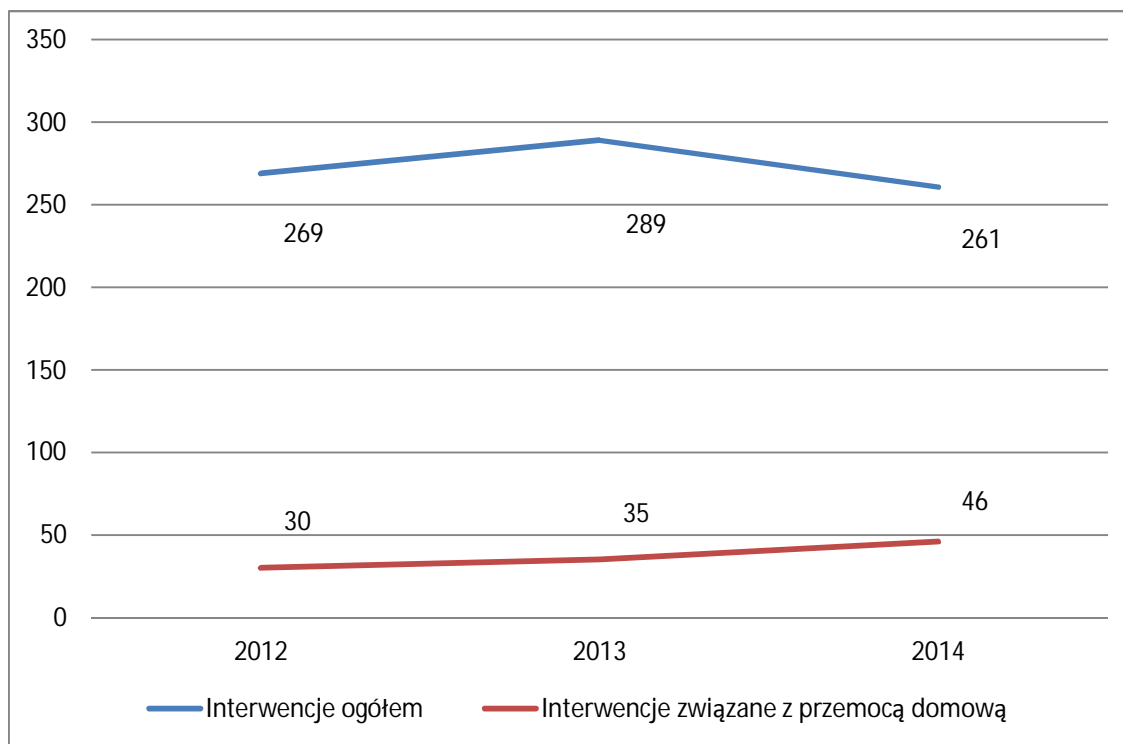
Przemoc może mieć postać:

- przemocy fizycznej,
- przemocy psychicznej,
- przemocy seksualnej,
- przemocy ekonomicznej.

W gestii Gminy leży podejmowanie działań mających na celu ochronę osób dotkniętych przemocą oraz jej zapobieganiu. W przypadku problematyki przemocy domowej ważne

jest współdziałanie wszelkich instytucji pomocowych – policji, szkoły, służb medycznych, Ośrodka Pomocy Społecznej, zespołu interdyscyplinarnego, wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób mogą wpłynąć czy przyczynić się do zdiagnozowania i rozwiązania problemu.

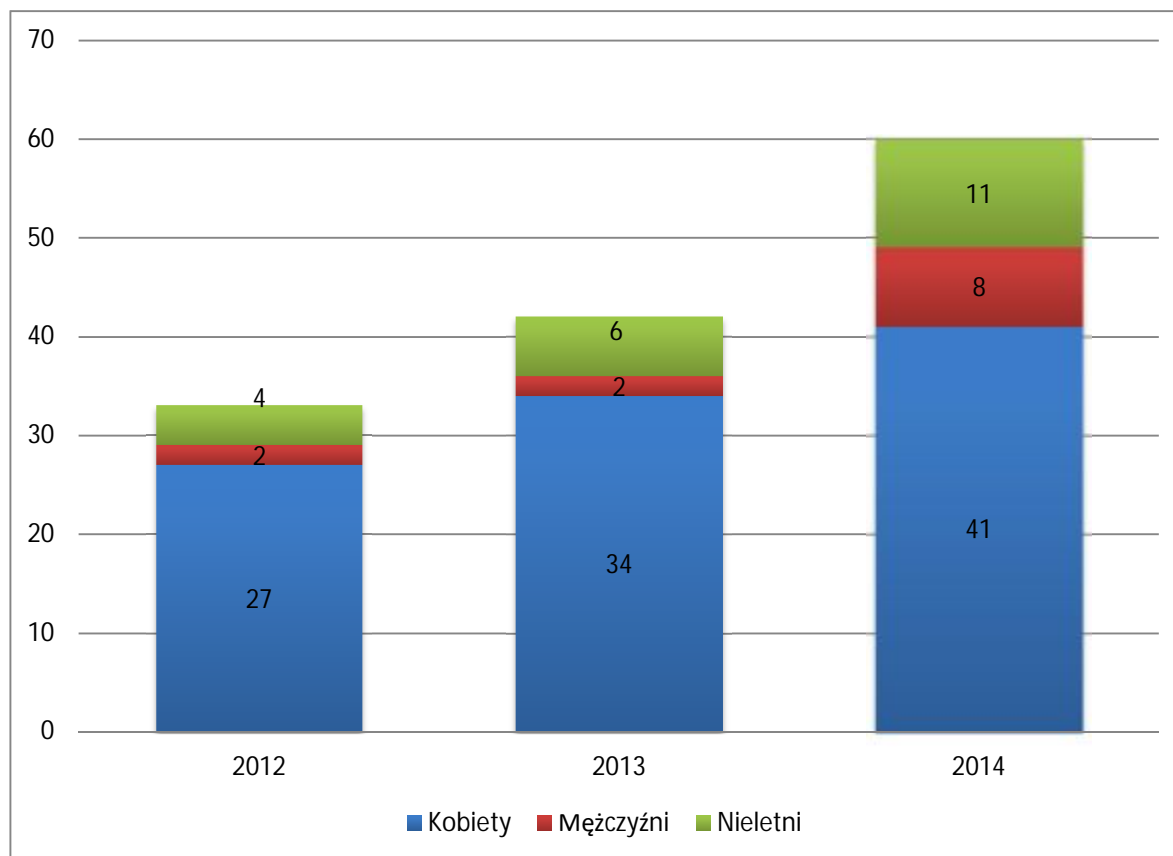
Wykres 36 Interwencje policji dotyczące przemocy domowej w latach 2012-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Stąporkowie

O skali zjawiska przemocy domowej świadczy między innymi liczba interwencji policji, podejmowanych na terenie Gminy Stąporków. Pomimo spadku ogólnej liczby interwencji podjętych przez policjantów z Komisariatu Policji w Stąporkowie w stosunku do 2013 roku, wzrosła liczba interwencji dotyczących przemocy domowej. W 2014 roku stanowiły one niemal 18% wszystkich interwencji przy 12% w roku poprzedzającym. Z roku na rok rosła również liczba ofiar przemocy, która w ciągu trzech lat liczba ofiar uległa niemal podwojeniu (z 33 w 2012 r. do 60 w roku 2014). Najczęściej ofiarami przemocy były kobiety oraz osoby niepełnoletnie.

Wykres 37 Ofiary przemocy w latach 2012-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Stąporkowie

Liczba sprawców przemocy pokrywała się ściśle z liczbą interwencji podjętych przez policję. Od 2012 roku jedynie w pięciu przypadkach sprawcami okazały się kobiety. Wszystkie te przypadki wydarzyły się w 2014 roku. W pozostałych interwencjach to właśnie mężczyźni okazywali się prowadzonymi, zazwyczaj będącymi pod wpływem alkoholu.

Tabela 26 Sprawcy przemocy domowej w latach 2012-2014.

	2012	2013	2014
	Sprawcy przemocy ogółem/Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu		
Kobiety	0/0	0/0	5/1
Mężczyźni	30/29	35/27	41/30
Nieletni	0/0	0/0	0/0

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Stąporkowie

Zgodnie z przepisami art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Uchwałą Nr XXII/201/2012 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 31 maja 2012r. w sprawie uchwalenia regulaminu określającego tryb, sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego

funkcjonowania, na terenie Gminy Stąporków funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w Rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny funkcjonuje od 29 kwietnia 2011 roku. W 2015 roku Zespół liczył 14 osób, wśród których byli przedstawiciele: Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stąporkowie, Policji, służby zdrowia, Sądu oraz przedstawiciele miejscowych placówek oświatowych.

Do pracy z poszczególnymi rodzinami i osobami, w stosunku do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą, lub zachodzi obawa, że stosują przemoc - Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze, które realizują indywidualne plany pracy, w odniesieniu do każdej z rodzin.

Zespół interdyscyplinarny w swojej pracy stosuje Procedurę Niebieskiej Karty. Jest to ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych diagnozują sytuację i udzielają pomocy ofiarom. Kierują osoby na programy korekcyjne lub, w sytuacji nadużywania alkoholu, kierują sprawcę do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 27 Liczba wpływających „Niebieskich Kart” (2011-2014).

2011	2012	2013	2014
5	20	43	57

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Od momentu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego w kwietniu 2011 roku rośnie liczba wpływających „Niebieskich Kart”. W pierwszym roku swojego funkcjonowania zespół odebrał jedynie 5 wniosków, lecz od 2012 roku liczba wpływających „Niebieskich Kart” przekroczyła liczbę interwencji policji podjętych w związku z przemocą w rodzinie. Według danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie w analizowanym okresie problem udokumentowanej przemocy w rodzinie dotknął 143 rodzin zamieszkujących na terenie Gminy. W odniesieniu do niektórych spośród nich – założonych zostało więcej niż jedna Niebieska Karta (stan na 30 września 2015 roku).

Z przeprowadzonej w 2015 roku Diagnozy Lokalnych Problemów Społecznych wynika iż 41% ankietowanych mieszkańców nie wie jak zachować się w przypadku, gdy ktoś jak ofiarą przemocy i jak tej osobie pomóc. Tak wysoki odsetek wymusza wzmocnienie działań mających na celu uświadamianie mieszkańcom z czym wiąże się problem przemocy w rodzinie.

Pomoc ofiarom przemocy oferuje między innymi działający na terenie gminy Punkt Konsultacyjno-Informacyjny. W 2014 roku specjaliści tj. pedagog, psycholog, prawnik, terapeuta udzielili indywidualnych porad osobom zagrożonym przemocą.

III.9. Problemy opiekuńczo-wychowawcze

Rodzina jest podstawową komórką społeczną spełniającą istotne funkcje zaspokajające potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Składa się na nie: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, poziom wykształcenia rodziców, sytuacja materialna i zdrowotna. Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to poprzez problemy w wypełnianiu ról rodzicielskich i problemy wychowawcze związane z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Jednym z problemów, z którymi mogą borykać się rodziny są problemy opiekuńczo-wychowawcze. Problem ten dotyczy głównie dzieci i młodzieży, która nie ma zapewnionej należytej opieki ze strony swoich opiekunów. Jednak problem ten także dotyczy rodzin, gdzie dzieci swoim zachowaniem sprawiają tak duże kłopoty, z którymi opiekunowie nie są w stanie sami sobie poradzić.

Obowiązkiem gminy jest realizacja zadań określonych w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa szczegółowo:

- Zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;

- Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Wszelka pomoc powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania prawidłowych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych. W tych celach, od 2012r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Stąporkowie realizuje pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny.

Tabela 28 Liczba rodzin którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	73	74	91	102	112	92

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Do 2013 roku systematycznie rosła liczba rodzin, którym Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie udzielił wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Dopiero w 2014 roku liczba rodzin objętych pomocą zmniejszyła się z 112 do 92.

III.10. Narkomania

Jednym z poważnych zagrożeń społecznych w naszym kraju jest narkomania. Problem ten ma charakter interdyscyplinarny, ponieważ znajduje się w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Narkomania w kontekście pomocy społecznej prowadzi do społecznej marginalizacji, ponadto jest ściśle związana z wieloma innymi problemami społecznymi, jak na przykład: ubóstwo, bezrobocie czy bezdomność.

Tabela 29 Liczba rodzin objętych pomocą MGOPS z powodu narkomanii

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	20	20	1	3	2	1

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

W ostatnich latach zauważalny jest spadek liczby mieszkańców, którzy otrzymali pomoc z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie z powodu narkomanii. Jeszcze w 2009 oraz 2010 roku takich osób było 20, natomiast w roku 2014 jedynie jedna. Wielowymiarowość pojęcia narkomanii powoduje różne interpretacje definicji tego zjawiska. Dla jednych osób narkoman to ktoś uzależniony od narkotyków a dla innych to osoba, która jedynie czasami używa narkotyków. To właśnie sporadyczne zażywanie narkotyków może stanowić załączek późniejszego problemu, zwłaszcza u ludzi młodych i niedojrzałych emocjonalnie. Według Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Gminie Stąporków aż 45% respondentów zna osobę zażywającą narkotyki. Zbliżony odsetek pytanym mieszkańców uważa, że zakup narkotyków nie jest żadnym problemem. Na szczęście jedynie 7% ankietowanych przyznało się do zażywania narkotyków. Pomimo niewielkiego odsetka osób zażywających nie można tego problemu marginalizować, zwłaszcza, że zaczyna pojawiać się już w szkole podstawowej. To właśnie na tym etapie edukacji, według Diagnozy, kontakt z narkotykami miało 2% uczniów szkół podstawowych z terenu miejskiego. Wraz z kolejnymi etapami edukacji skala problemu rośnie. W gimnazjach miejskich odsetek ten zwiększa się do 8%, a w przypadku uczniów szkół średnich do 14%. Według Diagnozy kontakty uczniów z narkotykami najczęściej miały charakter epizodyczny, natomiast niepokoić musi fakt, że aż 57% gimnazjalistów zażywa narkotyki kilka razy w miesiącu. Dodatkowo 37% uczniów szkół średnich, którzy zażywają narkotyki, robi to 2-3 razy w tygodniu, a 22% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ma kontakt z narkotykami od ponad dwóch lat. Częste zażywanie narkotyków może w prosty sposób prowadzić do uzależnienia, które niesie ze sobą olbrzymie konsekwencje społeczne i zdrowotne.

Względnie nowym zagrożeniem, z którym mają do czynienia głównie ludzie młodzi są dopalacze. Na terenie Stąporkowa około 4% dzieci uczących się w szkołach podstawowych oraz 4% gimnazjalistów miało kontakt z tą formą używek. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych jedynie 1% zadeklarował zażywanie dopalaczy. Niepokojącą

kwestią wynikającą z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych jest fakt dostępności tych substancji.

III.11. Analiza SWOT

Jedną z podstawowych metod analizy strategicznej jest analiza SWOT, która polega na ustaleniu silnych i słabych stron zasobów własnych gminy oraz szans i zagrożeń związanych z jej otoczeniem.

W dniu 2 października 2015 roku, w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Stąporkowie odbyło się międzyinstytucjonalne spotkanie warsztatowe, na którym przedstawiciele m.in. Urzędu Miejskiego, Rady Miejskiej, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, Komisariatu Policji, organizacji pozarządowych oraz szkół z terenu Gminy Stąporków pracowali nad analizą SWOT gminy. Analiza obejmowała obszar polityki społecznej. Po wskazaniu mocnych i słabych stron, oraz szans i zagrożeń, uczestnicy warsztatu dokonali oceny poszczególnych czynników, postępując się skalą pięciostopniową, gdzie 1 oznaczało bardzo niską ocenę problemu, a 5 ocenę bardzo wysoką. Zastosowanie analizy uwzględniającej ocenę poszczególnych czynników pozwala uniknąć przewartościowania lub niedowartościowania ocenianych aspektów. Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale polityki społecznej gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

Mocne strony	
• Wykwalifikowana i zgodna ze standardami zatrudnienia kadra MGOPS i innych instytucji	4,31
• Zaangażowanie społeczne	4,15
• Dobra współpraca międzyinstytucjonalna	4,08
• Rozwój wsparcia i poradnictwa specjalistycznego (terapeuci, pomoc prawna i psychologiczna)	4,08
• Dobra infrastruktura sportowa i kulturalna	3,92
• Ciekawa oferta kulturalna	3,92

• Zaangażowanie niektórych organizacji pozarządowych w pracę na rzecz środowiska lokalnego	3,92
• Możliwość pobytu osób niepełnosprawnych w Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy	3,92
• Aktywna działalność i integracja seniorów	3,77
• Wsparcie osób bezdomnych (dom dla osób bezdomnych i najuboższych – Monar-Markot)	3,77
• Zapewnienie możliwości kształcenia ponadgimnazjalnego na terenie gminy	3,77
• Tendencja spadkowa przestępczości w gminie	3,62
• Istniejące świetlice wiejskie	3,46
Słabe strony	
Uzależnienie od pomocy społecznej, dziedziczenie biedy	4,46
Bezrobocie – ubóstwo (szara strefa)	4,38
Niewydolność wychowawcza rodzin	4,38
Uzależnienia	4,31
Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań statutowych	4,31
Niska świadomość społeczna w zakresie pozyskiwania/poszukiwania pomocy specjalistów	4,15
Brak mieszkań socjalnych	4,15
Brak środków na prowadzenie świetlic (kadra, wyposażenie)	4,15
Przemoc w rodzinie	4,08
Niska efektywność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych	4,00
Brak ośrodków wsparcia (kluby integracyjne, ŚDS itp.)	4,00
Niechęć do korzystania z form wsparcia – specjalistów	3,85
Wynagradzanie świadczonej pracy nieadekwatne do pełnionych obowiązków	3,77
Niewystarczająca liczba specjalistów	3,62
Niewystarczająca opieka medyczna w placówkach oświatowych	3,62
Bariery architektoniczne	3,54
Brak alternatywnych form opieki nad dziećmi do lat trzech	3,46
Brak żłobków	3,38
Niewystarczający przepływ informacji	3,31
Szanse	
Pozyskiwanie inwestorów	4,62
Aktywizacja społeczeństwa	4,15
Uświadamianie społeczne	4,08
Postawienie na edukację społeczną	4,00
Pojawienie się środków dla organizacji pozarządowych	3,92
Pozyskiwanie środków na usuwanie barier architektonicznych	3,69

Zagrożenia	
Bezrobocie i ubóstwo	4,77
Migracja młodych mieszkańców gminy	4,23
Uzależnienia	4,23
Degradacja wartości rodziny	4,15
Uzależnienie od systemu pomocy społecznej	4,08
Brak środków finansowych na tworzenie sieci placówek wsparcia dziennego i integracji	4,00
Niewystarczające zasoby finansowe na „Kulturę i Sport”, bezpieczeństwo	4,00
Przemoc w rodzinie	3,92
Nieadekwatne wynagrodzenia w stosunku do obowiązków	3,85
Niespójny system prawny	3,85
Słaba dostępność do opieki medycznej (placówki oświatowe)	3,62
Zbyt duża ilość zadań do realizacji przez MGOPS bez zapewnienie wystarczających środków finansowych	3,54
Wypalenie zawodowe (nadmiar obowiązków)	3,46
Bezdomność	3,38
Niepełnosprawność (tendencja wzrostowa)	3,38

Wypracowana analiza SWOT stanowiła wyjściowy materiał badawczy pod dalszą część prac Zespołu Roboczego. Podczas kolejnego spotkania, uczestnicy warsztatów eksponując mocne strony analizy, wykorzystując zapisane w niej szanse, niwelując słabe punkty oraz omijając wskazane zagrożenia opracowali matrycę działań, która stanowi główny fragment części programowej dokumentu strategicznego.

IV. Część programowa

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

IV.1. Misja Gminy

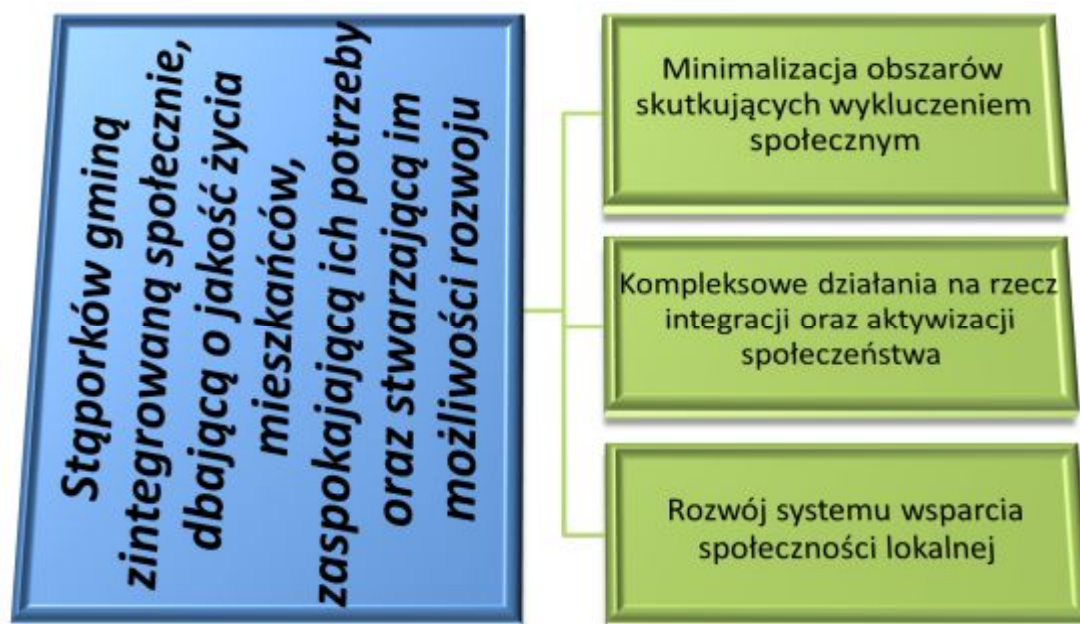
Misja jest opisem przyszłego wizerunku społecznego Gminy, jaki powinien być osiągnięty w następstwie wdrażanej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Stanowi pewien efekt docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag i szans pojawiających się w otoczeniu gospodarczym i społecznym gminy. Na podstawie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy sformułowana została następująca misja gminy.

Stąporków gminą zintegrowaną społecznie, dbającą o jakość życia mieszkańców, zaspokajającą ich potrzeby oraz stwarzającą im możliwości rozwoju.

Powyższe hasło jest wyrazem potrzeby wypracowania wspólnej wizji wszystkich instytucji działających na terenie gminy. Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

IV.2. Cele Strategiczne i Operacyjne

Poniższy schemat przedstawia misję oraz cele strategiczne wyznaczające kierunki działań Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków na lata 2015-2025. Cele te, wraz z celami operacyjnymi, ukierunkowują działania, które należy podjąć w celu zrealizowania zapisów misji gminy.

Aby zrealizować Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych nie wystarczą same cele strategiczne. Niezbędne jest ich doprecyzowanie, poprzez przypisanie celów operacyjnych oraz kierunków działań, które zostaną określone wskaźnikami, podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację oraz ramami czasowymi działania.

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków na lata 2016-2025 uczestnicy warsztatów opracowali dwanaście celów operacyjnych, które zostały pogrupowane w trzech celach strategicznych. Wszystkie cele operacyjne przedstawia poniższy schemat:

Cele operacyjne:

1. Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym
 - 1.1. Ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia poprzez wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemem
 - 1.2. Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy
 - 1.3. Aktywizacja osób niepełnosprawnych
 - 1.4. Wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz żyjących w ubóstwie
 - 1.5. Zapewnienie stosownego wsparcia osobom starszym
 - 1.6. Wsparcie kondycji funkcjonowania rodzin
2. Kompleksowe działania na rzecz integracji oraz aktywizacji społeczeństwa
 - 2.1. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych
 - 2.2. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sektora ekonomii społecznej
 - 2.3. Integracja mieszkańców podstawą kapitału społecznego gminy
 - 2.4. Wsparcie procesu nauczania
 - 2.5. Zintegrowany system profilaktyki
3. Rozwój systemu wsparcia społeczności lokalnej
 - 3.1. Zwiększenie dostępności do usług publicznych

Dla dalszego usystematyzowania prac nad dokumentem strategicznym do każdego celu operacyjnego przygotowano propozycje działań, wraz ze wskazaniem partnerów oraz realizatorów działania, jego ram czasowych oraz wskaźnika opisującego jego realizację.

IV.3. Kierunki działań

1. Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym			
1.1. Ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia poprzez wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemem			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
1.1.1. Szkolenia i kursy dla osób bezrobotnych służące przekwalifikowaniu zawodowemu i nabyciu nowych umiejętności zawodowych	PUP, MGOPS, NGO	2016-2025	Liczb przeszkolonych osób
1.1.2. Staże jako szansa na zdobycie doświadczenia zawodowego	PUP, MGOPS, NGO	2016-2025	Liczba stażystów
1.1.3. Dopuszczenie miejsc pracy	PUP	2016-2025	Nakłady finansowe
1.1.4. Aktywizacja osób biernych zawodowo, bezrobotnych	PUP, MGOPS, NGO	2016-2025	Liczba działań
1.1.5. Promocja aktywności na rynku pracy	PUP, MGOPS, NGO	2016-2025	Liczba działań/akcji promocyjnych
1.1.6. Kontrakt socjalny i projekt socjalny narzędziem aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	MGOPS	2016-2025	Liczba zawartych kontraktów
1.1.7. Promocja lokalnej przedsiębiorczości	PUP, MGOPS, NGO	2016-2025	Liczba działań

1. Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym			
1.2. Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
1.2.1. Udział w kampaniach społecznych uwrażliwiających na problem przemocy w rodzinie	MGOPS, NGO	2016-2025	Liczba działań
1.2.2. Podniesienie efektywności współpracy służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez szkolenia	MGOPS, ZI	2016-2025	Liczba zrealizowanych szkoleń
1.2.3. Rozwój systemu poradnictwa specjalistycznego	MGOPS, UM, NGO	2016-2025	Liczba działań
1.2.4. Monitoring problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy	MGOPS, ZI	2016-2025	Liczba działań

1. Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym			
1.3. Aktywizacja osób niepełnosprawnych			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
1.3.1. Wsparcie rozwoju usług opiekuńczo – pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych	MGOPS, UM	2016-2025	Liczba osób korzystających
1.3.2. Wsparcie rozwoju wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych	MGOPS, NGO, UM, Szkoły,	2016-2025	Liczba wolontariuszy
1.3.3. Kształtowanie wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy	PUP, MGOPS	2016-2025	Liczba działań
1.3.4. Promowanie i wspieranie przedsięwzięć zwiększających uczestnictwo osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego	NGO, MGOPS, UM, Szkoły, MGOKiS	2016-2025	Liczba działań

1. Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym			
1.4. Wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz żyjących w ubóstwie			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
1.4.1. Realizacja programów pomocowych	MGOPS, Szkoły, MGOKiS, NGO, SPZOZ	2016-2025	Ilość realizowanych programów. Liczba rodzin objętych wsparciem
1.4.2. Realizacja programów i inicjatyw w zakresie dożywiania	MGOPS	2016-2025	Liczba wydanych posiłków
1.4.3. Monitoring problemu ubóstwa na terenie Gminy	MGOPS	2016-2025	Liczba działań

1. Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym			
1.5. Zapewnienie stosownego wsparcia osobom starszym			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
1.5.1. Wsparcie rozwoju usług opiekuńczo – pielęgnacyjnych dla osób starszych	MGOPS, UM	2016-2025	liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi
1.5.2. Wspieranie programów edukacyjno-warsztatowych służących aktywizacji osób starszych	MGOPS, NGO, UM	2016-2025	Liczba programów

1. Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym			
1.6. Wsparcie kondycji funkcjonowania rodzin			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
1.6.1. Tworzenie grup wsparcia/rodzin wspierających	MGOPS, UM, NGO	2016-2025	Liczba utworzonych grup wsparcia/rodzin wspierających
1.6.2. Utworzenie placówek wsparcia dziennego	UM, MGOPS	2017-2020	Liczba funkcjonujących placówek
1.6.3. Organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej	MGOPS, Szkoły	2016-2025	Liczba jednostek organizujących pomoc
1.6.4. Zapewnienie wsparcie rodzinom niewydolnym wychowawczo	MGOPS, NGO, UM	2016-2025	Liczba rodzin otrzymujących wsparcie
1.6.5. Współpraca z innymi podmiotami w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej	MGOPS, PCPR, UM	2016-2025	Liczba działań
1.6.6. Zapewnienie opieki przedszkolnej dzieciom w wieku od 3 do 5 lat	UM	2016-2025	Liczba dzieci

2. Kompleksowe działania na rzecz integracji oraz aktywizacji społeczeństwa			
2.1. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
2.1.1. Wsparcie dla organizacji pozarządowych	UM, SP	2016-2025	Liczba działań
2.1.2. Wzmocnienie współpracy w sferze rozwiązywania problemów społecznych organizacji pozarządowych i samorządu na terenie gminy	MGOPS, UM, NGO	2016-2025	Liczba NGO współpracujących z MGOPS
2.1.3. Promocja i rozwój wolontariatu jako wsparcie zaplecza społecznego organizacji pozarządowych	Szkoły, UM, MGOPS, MGOKiS, NGO	2016-2025	Liczba wolontariuszy
2.1.4. Szkolenia w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania	UM, MGOPS, MGOKiS, Szkoły, PUP, NGO, SP	2016-2025	Liczba zrealizowanych projektów Liczba NGO współpracujących z UM i MGOPS

2. Kompleksowe działania na rzecz integracji oraz aktywizacji społeczeństwa			
2.2. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sektora ekonomii społecznej			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
2.2.1. Promowanie dobrych praktyk podejmowanych w zakresie ekonomii społecznej	UM, PUP, NGO, MGOPS	2016-2025	Liczba działań
2.2.2. Promocja przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	MGOPS, PUP, NGO, UM, PFRON	2016-2025	Liczba działań

2. Kompleksowe działania na rzecz integracji oraz aktywizacji społeczeństwa			
2.3. Integracja mieszkańców podstawą kapitału społecznego gminy			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
2.3.1. Organizacja czasu wolnego dla różnych grup wiekowych	Szkoły, MGOKiS, NGO, MGOPS, UM	2016-2025	Liczba działań
2.3.2. Wzbogacenie oferty kulturalnej Gminy	MGOKiS, NGO, UM	2016-2025	Ilość imprez kulturalnych
2.3.3. Aktywizacja społeczności lokalnej poprzez wzmocnienie roli świetlic wiejskich	UM, NGO, MGOKiS	2016-2025	Ilość spotkań i imprez. Ilość świetlic
2.3.4. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i kulturalnej	MGOKiS, UM, NGO, Szkoły	2016-2025	Ilość wybudowanych i zmodernizowanych obiektów

2. Kompleksowe działania na rzecz integracji oraz aktywizacji społeczeństwa			
2.4. Wsparcie procesu nauczania			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
2.4.1. Organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych	Szkoły, MGOKiS, NGO, UM	2016-2025	Liczba zajęć. Liczba osób prowadzących zajęcia
2.4.2. Doposażenie jednostek oświatowych w pomoce dydaktyczne	UM, Szkoły, NGO	2016-2025	Nakłady finansowe poniesione na modernizację/doposażenie
2.4.3. Wsparcie procesu edukacyjnego uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Szkoły, NGO, PFRON, UM	2016-2025	Nakłady finansowe

2. Kompleksowe działania na rzecz integracji oraz aktywizacji społeczeństwa			
2.5. Zintegrowany system profilaktyki			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
2.5.1. Działania w zakresie profilaktyki uzależnień	Szkoły, MGOPS, UM, NGO, MGOKiS	2016-2025	Liczba działań
2.5.2. Działania w zakresie profilaktyki promującej zdrowy tryb życia	Szkoły, MGOPS, UM, NGO, SPZOZ, MGOKiS	2016-2025	Liczba zrealizowanych programów
2.5.3. Przeciwdziałanie przestępczości poprzez zwiększanie świadomości mieszkańców dotyczących tego rodzaju zagrożeń	KP, NGO, UM	2016-2025	Liczba działań
2.5.4. Kampanie skierowane do dzieci i młodzieży informująca o zagrożeniach związanych z korzystaniem z nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych	Szkoły, MGOPS, UM, NGO, MGOKiS	2016-2025	Liczba działań
2.5.5. Monitorowanie sieci punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim	GKRPA	2016-2025	Liczba skontrolowanych punktów
2.5.6. Zapewnienie profesjonalnej pomocy i poradnictwa osobom uzależnionym oraz współuzależnionym	GKRPA, MGOPS, UM	2016-2025	Liczba terapeutów

3. Rozwój systemu wsparcia społeczności lokalnej			
3.1. Zwiększenie dostępności do usług publicznych			
Działanie	Realizatorzy/Partnerzy	Okres działania	Wskaźnik
3.1.1. Rozbudowa oraz modernizacja instytucji działających na terenie gminy	UM, MGOPS, MGOKiS, SPZOZ, Szkoły	2016-2025	Nakłady finansowe
3.1.2. Likwidacja barier architektonicznych	UM, PCPR, PFRON	2016-2025	Ilość zlikwidowanych barier
3.1.3. Adaptacja pomieszczeń w instytucjach publicznych dla potrzeb osób niepełnosprawnych	UM, MGOPS, MGOKiS, Szkoły, PFRON	2016-2025	Nakłady finansowe
3.1.4. Utrzymanie w odpowiednim standardzie dostępności do usług medycznych	SPZOZ	2016-2025	Liczba lekarzy
3.1.5. Doposażenie instytucji publicznych	UM, MGOPS, MGOKiS, Szkoły	2016-2025	Wysokość środków. Ilość doposażonych instytucji
3.1.6. Rozwój wsparcia i poradnictwa specjalistycznego	MGOPS, Szkoły, UM, NGO, SPZOZ	2016-2025	Ilość zatrudnionych specjalistów. Ilość osób korzystających z poradnictwa
3.1.7. Wzmocnienie kwalifikacji kadry pracowniczej Urzędu Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych	UM, MGOPS, MGOKiS, SPZOZ	2016-2025	Liczba przeszkolonych osób
3.1.8. Zwiększenie oraz wzmocnienie potencjału instytucji pomocy społecznej	MGOPS	2016-2025	Liczba działań

Objaśnienie użytych skrótów:

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie

UM – Urząd Miejski w Stąporkowie

MGOKiS – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie

Szkoły – placówki oświatowe z terenu Gminy Stąporków

NGO – organizacje pozarządowe

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Końskich

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

SPZOZ – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stąporkowie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich

SP – Starostwo Powiatowe w Końskich

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

KP – Komisariat Policji w Stąporkowie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

IV.4. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków na lata 2016 – 2025 będą środki finansowe z budżetu gminy, środki pozyskiwane z innych źródeł, w tym środki unijne, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań strategii.

IV.5. Koordynator

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stąporków na lata 2016–2025 jest Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie.

IV.6. Monitoring

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wymaga kooperacji różnych podmiotów. Jej efektywność zależy w głównej mierze od:

- Burmistrza Stąporkowa;
- Rady Miejskiej;
- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Zespołu ds. Wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Monitorowaniem oraz wdrażaniem Strategii zajmować się będzie Zespół, powołany zarządzeniem Burmistrza, w którego skład wejdą m.in. przedstawiciele podmiotów wskazanych jako realizatorzy oraz partnerzy.

Proces monitorowania Strategii, którego celem jest regularna ocena przyjętych założeń i realizowanych działań, prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji zadań i działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą coroczne raporty, przedkładane Burmistrzowi Miasta i Gminy Stąporków do końca marca roku kolejnego. Wyniki raportów będą stanowiły podstawę do ewentualnych prac aktualizacyjnych.

Spis tabel

Tabela 1 Kierunki migracji w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.	20
Tabela 2 Gęstość zaludnienia w gminach powiatu koneckiego.	20
Tabela 3 Szkoły i placówki oświatowe na terenie Gminy Stąporków.	25
Tabela 4 Współczynnik skolaryzacji w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.	30
Tabela 5 Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.	31
Tabela 6 Dodatki mieszkaniowe i energetyczne w Gminie Stąporków.	38
Tabela 7 Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007.	41
Tabela 8 Struktura zatrudnienia w MGOPS w latach 2009-2014.	48
Tabela 9 Świadczenia udzielone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie w latach 2009-2014.	49
Tabela 10 Liczba osób oraz rodzin którym przyznano świadczenia.	50
Tabela 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej według powodów jej udzielenia.	50
Tabela 12 Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach EFS w latach 2009-2014.	52
Tabela 13 Zasiłki rodzinne w latach 2010-2014.	53
Tabela 14 Dodatki do zasiłków rodzinnych w latach 2010-2014.	54
Tabela 15 Świadczenia pielęgnacyjne w latach 2010-2014.	55
Tabela 16 Specjalny zasiłek opiekuńczy w latach 2012-2014.	56
Tabela 17 Zasiłki pielęgnacyjne w latach 2010-2014.	56
Tabela 18 Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2014.	57
Tabela 19 Stypendia szkolne dla uczniów i zasiłki szkolne w latach 2012-2014.	58
Tabela 20 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.	59
Tabela 21 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu.	65
Tabela 22 Udzielone świadczenia z powodu bezdomności.	67
Tabela 23 Zasiłek stały w latach 2009-2014.	69
Tabela 24 Odpłatność Gminy z pobyt w DPS w latach 2009-2014.	71
Tabela 25 Liczba rodzin którym przyznano wsparcie z powodu ubóstwa w latach 2009-2014. ...	74
Tabela 26 Sprawcy przemocy domowej w latach 2012-2014.	76
Tabela 27 Liczba wpływających „Niebieskich Kart” (2011-2014).	77
Tabela 28 Liczba rodzin którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	79
Tabela 29 Liczba rodzin objętych pomocą MGOPS z powodu narkomanii.	80

Spis wykresów

Wykres 1 Udział populacji gmin w populacji powiatu koneckiego (2014).....	17
Wykres 2 Ludność Gminy Stąporków w latach 2009-2014.....	17
Wykres 3 Saldo migracji w latach 2009-2014.	18
Wykres 4 Saldo migracji w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.	19
Wykres 5 Migracje w podziale na płeć w latach 2009-2014.....	19
Wykres 6 Piramida wieku Gminy Stąporków (2014 r.).....	21
Wykres 7 Ludność Gminy Stąporków według ekonomicznych grup wieku w latach 2009-2014. .	21
Wykres 8 Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Stąporków oraz powiatu koneckiego w latach 2009-2014.	22
Wykres 9 Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców w latach 2009-2014.	23
Wykres 10 Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca w porównaniu z powiatem, województwem oraz krajem.	24
Wykres 11 Szkoły publiczne funkcjonujące w Gminie Łopuszno w 2015 roku.	27
Wykres 12 Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Stąporków w latach 2009-2014.	28
Wykres 13 Wydatki budżetowe na oświatę i wychowanie w latach 2009-2014.	29
Wykres 14 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2009-2014.....	34
Wykres 15 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Stąporków.	36
Wykres 16 Przeciętna użytkowa powierzchnia mieszkania w gminie, powiecie oraz województwie.	37
Wykres 17 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2014...	39
Wykres 18 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.	40
Wykres 19 Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.....	40
Wykres 20 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności.....	42
Wykres 21 Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej na terenie Gminy Stąporków w latach 2009-2014.	43
Wykres 22 Podmioty gospodarki narodowej wg wielkości zatrudnienia.	43
Wykres 23 Liczba osób które skorzystały z pomocy i wsparcia MGOPS w latach 2009-2014.	48
Wykres 24 Zasiłki pielęgnacyjne w 2014 roku.	57
Wykres 25 Stowarzyszenia i organizacje społeczne w Gminie Stąporków w latach 2009-2014....	59
Wykres 26 Stopa bezrobocia w powiecie koneckim oraz województwie świętokrzyskim w latach 2009-2014.	60
Wykres 27 Bezrobocie w Gminie Stąporków w latach 2009-2014.....	61
Wykres 28 Bezrobocie na terenie Gminy Stąporków w podziale na płeć.	62
Wykres 29 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych.....	62
Wykres 30 Liczba rodzin, którym MGOPS udzielił wsparcia z powodu bezrobocia.	63
Wykres 31 Postępowania wszczęte przez Komisariat Policji w Stąporkowie wg kategorii w 2014 r.	66
Wykres 32 Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności.	68
Wykres 33 Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych w województwie świętokrzyskim. ...	69
Wykres 34 Zasięg ubóstwa skrajnego wg województw (w % osób w gospodarstwach domowych).....	72

Wykres 35 Zasięg ubóstwa skrajnego w 2014 r. wg grup społeczno-ekonomicznych (w % osób w gospodarstwach domowych).	73
Wykres 36 Interwencje policji dotyczące przemocy domowej w latach 2012-2014.	75
Wykres 37 Ofiary przemocy w latach 2012-2014.	76